

Paul Kaaritan Rome Iainao Ati'o

Di'oraz kaarita daua'o

Paul saadan di'ora'a kaarita mishidainao Jesus Christ ati'o, Rome iainaoz ïmashaapan. Aonaa na'apainim zii Paul makouzon Rome iti, mazan kaina'a uaitapanii mishidainao mashaapan na'ii. Na'iki udakotan pamorowautan ïnao di'iti. (Romans 15:22; 16:21)

Di'ora'a pakaaritan ida'a, kaimanaiman Paul kainaabatan Kaimana'o Kuwai dau'an. Na'iki ukowaadan na'apa'oram wuru'u Tominkaru dakotanuz pidan kaimana'o nii. Paul kowaadan, aonaa bauda'apa pidan kaimana'o nii. Soo Jesus Christ, uruu bauda'apa kaimana'o manawun. Wamishidan dono Jesus, waso'ota-kao oia'o kazowautapan ai waunao, na'iki pa'ina'o mashaapa-karu taa-kao wa'ati. Uruu idi kaimana'o ni'i naa wamashaapan Tominkaru tuma.

Paul nyukunuu-kidan pakaaritan ida'an, ipai pidan oia'o pa'idiwaru, aonaa kanom ikodinan Tominkaru umanawunun. (Romans 3:23) Soo Tominkaru taa'o kazannaatin-kinai, Jesus Christ mawakan ida'an cross paawa'a. Kaina'a bauda'apa aimakaan ida'an, turuu Jewnao (Abraham takaa-daunnaouz), na'iki Gentilenao (pana'ainaoz pidanna Jewnao ai) ikodan kazannaatin-karu. Ipai ïnao, ïikodan nii pakazannaatin-kinaa nii soo pamishidan ida'an Jesus Christ.

Kaarita buutinpan kida

Paul sakadan pakakuwaapan Kaimana'o Kuwai dau'u
1:1-17

Ipai pidan oia'o, aipa'o pakazannaata-kao *1:18—3:20*

Na'apam Tominkaru kazannaatan pidan *3:21—4:25*

Kakupa-karu ikoda-kao Jesus Christ ida'an *5:1—8:39*

Jewnao na'iki Gentilenao aiapa-kaao ĩmishidan Jesus
 Christ 9:1–11:36
 Na'apam pidan kaduz zaamatanpa'oraz Jesus Christ
 ida'ati 12:1–15:13
 Paul katokontan pakakuwaapan 15:14–16:27

¹ Di'ora'a kaarita, õgaru Paul di'iki'o, Christ Jesus paitoruz. Tominkaru zaamatan õgaru Christ Jesus apostlen nii, na'iki ubuutan õgaru kowaadapa'o nii pidan-nao ati uruu di'iki'o Kaimana'o Kuwai. ² Kotua'ora'a naa Tominkaru kowaada-kidan Kaimana'o Kuwai dau'u. Na'apa prophetnao saadan Tominkaru Paradan ida'a. ³ UDani dau'a' wuru'u Kaimana'oraz Kuwai. Wuru'u udaniz, uruu wanaobanaa Jesus Christ. Ukaawankan dono pidan nii, King David takaa-daun uruu. ⁴ Mazan uruu mishi'o Tominkaru, na'iki aonaa usha'apatan oia'o. Umanawunu'o pama'ozakan ida'an Tominkaru kainabatan pauDani manawun uruu, pakadishita-kidan ida'an uruu mawaka-karu di'iki. ⁵ Tominkaru aipan idi ipai pidannao taapan umanawun nii Jesus Christ, uaidan pakamunanun õ'ati Christ ida'an. Uzaamatan õgaru kakuwapa'o nii manawun ipai Gentilenao* ati, ĩizo'ati kizi Christ pamishidan ida'an Tominkaru di'iki'o Kaimana'o Kuwai. ⁶ Aizii unao Tominkaru zaamataninao kapam, Jesus Christ pidannaou'u naa unao.

⁷ Ukau'an õsaadan di'ora'a õkaaritan ipai unao mishidainao ati, Rome iainaouz, Tominkaru marainapanii unao na'iki uzaamatanii unao papidanannao nii manawun. Õtoriiinpan waDaru Tominkaru ati, na'iki waNaobanaa Jesus Christ ati, marii kizi ukamunanun u'ati na'iki utaa kizi unyukunuu kaiman-kinaa nii.

* **1:5** Gentilenao: pidannao pana'a'o Jewnao ai. Putukapa kaarita token ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinoo di'ii.

Paul morowauta'azon Rome iainao mishidainao di'iti

⁸ Aizii kiwiin, kaiman manawun pugaru, òkian Tominkaru ati, Jesus Christ ida'an, ipai unao dau'an. Usha'apanum kau'an ipai'i naa wiizai kawana'ati pidannao kaunamunaatan umishidan Christ. ⁹⁻¹⁰ Tominkaru ati'o òkaudinan kaimanaiman ònyukunuu iki, òkowaadapan pidannao ati Kaimana'o Kuwai, uDani daua'o. Tominkaru aitapanii mishi'o kaiwuru'u òkianuz kaikapa'a: Karikaonan òtoriiinpan Tominkaru ati òpishaan ukaminka'utan unao, na'iki utaapada kizi'i naa aizii òmorowautan unao di'iti.

¹¹ Tuukii manawun òtukapa'azon unao, òkakuwaapa kizi u'ati kaiman kida'o dau'u, Tominkaru sha'apataniaz ipai waunao ati. Òkaminka'uta'azon unao powa'a kizi utaan kaimanaiman unyukunuu Christ ati. ¹² Kaikapa'o dau'ati'o kaiwuru'u òkianuz: òkaminka'utan nii unao, na'iki unao kaminka'utan nii kapam ògaru, wama'ozakadaaka kizi, wakowaadan ida'an wamishidan daua'o Christ.

¹³ Òmin-mishidannao, òaipan uaitapan, karikaonan da'i òdakotautan òmorowautan unao di'iti, mazan kaina'a da'i aimaakan kida towauda'uan ògaru. Òmorowauta'azon u'idi'iti turuu kizi òtominapakidan unao, ma'ozaka kizi umishidapan Christ, na'apa òtominapakidan kawan ba'oran Gentilenao, ba'oran donoii kida kapam, ma'ozaka kizi ìmishidapan Christ.

¹⁴ Òsha'apatan ni'o Tominkaru aitan wuru'u òkowaadapanuz Kaimana'o Kuwai ipai pidannao ati, donoii san-nao ati na'iki wunao ati'i pana'ii kida'oraz ìmashaapan donoii ai. Aitapaabainao ati na'iki maaitapa-kainao ati. ¹⁵ Ukau'an tuukii òkowaada'azon Kaimana'o Kuwai unao ati kapam, Rome iainao.

¹⁶ Ògaru aonaa òkiba'azoo-kidan Kaimana'oraz Kuwai, usha'apanum kau'an uruu ida'ana'o Tominkaru aidan

pama'ozakan, ukazannaatan ipai pidan mishida'oraz Kaimana'o Kuwai. Kiwiitapa, Jewnao bii iki'o pidanao, na'iki aizii ukazannaatan naa kapam Gentilenao. ¹⁷ Aizii wuru'u Kaimana'o Kuwaiz, ukainaabata na'apa'oram ida'an Tominkaru dakotan waunao kaimana'o pidannao nii, soo mishida-karu ida'an karikaonan. Na'apa kotua'o usaadauzo-kao Tominkaru Paradan ida'a: "Wuru'u pidan Tominkaru dakotaniaz kaimana'o pidan nii pamishidan ida'an, uruu karikaonanu'o nii ukakupan."†

Tominkaru pataka'utan pidannao oia'o dikin ii

¹⁸ Tominkaru aokazi ia'o kainaabatani i pato'oran pidannao ati, sha'apaapainouz oia'o, aona'oraz kawanu'o Tominkaru nii i'ati. Isha'apaapan ida'an oia'o, itowauda'uu ba'orainao pidannao aitapan Tominkaru dau'o. ¹⁹ Tominkaru pataka'utan sha'apatainao oia'o, usha'apanum kau'an iaitapanii Tominkaru dau'an, kaimanaimana'o ukainaabatan i'ati padaua'o. ²⁰ Tominkaru toman di'iki'o amazada, turua'o pidannao aitapan kaimanaiman uruu, itukapan ida'an utomanii kida, imatukapauzokan pu'u padamata uruu. Uruu ma'ozaka'o manawun, na'iki uruu umanawunu'o Tominkaru ipai patomaniinao ai. Ukau'an aonaa turuu pidan kian: Aonaa oaitapan Tominkaru, kii.

²¹ Iaitapan pu'u padamata Tominkaru, mazan upu'u aonaa itaapan uruu umanawunu'o nii, na'iki aonaa ikonaukii-kidan umanawunun. Maaitapinaka karikaonan i'di'itinpan. Aona'a naa ika'iitan padi'itinpan saktitapa Tominkaru dau'u, ukau'an panyukunuu na'akan naa idyaun oia'o dau'ati. ²² Itaapinan aitapaabainao nii, mazan maaitapin-kainao karikaonan idyaun. ²³ Aona'a naa itaapan umanawun nii Tominkaru, wuru'u karikaonanu'oraz ukakupan, mazan itominkaruniitan naa ka'ui

† 1:17 Habakkuk 2:4

idi'o aimaakan kida toma-ka'o. Ītoman patominkarun nii pidan kawan, kotu'uz kawan, wuniinao kaduz kida kawan, na'iki kowazaznao kawan.

²⁴ Uruu idi'o Tominkaru marina'atan ĭdyaun, ĭsha'apata kizi oia'o aimaakan kida panyukunuu aipan kawana'ati, na'iki madoronaa-daun kizi'i naa ĭkiaapaakan. ²⁵ Īmuudan naa pamishidan wuru'u mishi'oraz kuwai Tominkaru daua'o, aizii ĭmishidan naa mariidin-karu. Ītaapan umanawun nii toma-kariwai kida aimaakan, na'iki ĭtukapa-kida pamarainpan ĭdyaun. Mazan aona'a naa ĭtaapan Tominkaru umanawun nii, toma'oraz ĭdyaun. Uruu pa'an turua'o ukonaukii-kida-ka'o ipai dono. Amen.

²⁶ Na'apa'o dikin ia'o Tominkaru marina'atan ĭdyaun, marii kizi'i naa ĭkiaapaakan madoronaa-daun, padi'itinpan kawana'ati kakiba'azonna'o aimaakan dau'u. Ukau'an, zunnao upu'u ĭna'apan, aona'a naa ĭaipan paudaiaru Tominkaru aitan kawana'ati, mazan ĭkiaapan pamin-zunan kida'a naa. ²⁷ Aizii daonaioranao na'apa kapam ĭdyaun, aonaa ĭaipan paudaiaro Tominkaru aitan kawana'ati, mazan tuukii ĭaipan pakiaapan pamin-daonaioran. Ukau'an, daonaioranao sha'apaapan idi kakiba'azonna'o aimaakan pamin-daonaioran tuma kida, Tominkaru kawinipinaatan ĭdyaun pataka'utin-karu idi.

²⁸ Na'iki powa'a zii, ĭtaapan idi madiwautapa-ka'o kawan Tominkaru aitapa-kidaniaz padaua'o ĭ'ati. Uruu idi'o umarina'atan ĭdyaun, ĭsha'apata kizi'i naa kakiba'azonnaa kida'o aimaakan padi'itinpan kawana'ati. Uruu idi'o ĭsha'apatan naa oia'o aimaakan kida, aona'oraz ukaimanan pidan sha'apatan. ²⁹ ĭkaduz ĭsha'apaapan oia'o aimaakan pa'idiwaru: ĭantamikitinan; ĭaipan pasha'apauz nii powa'a zii; ĭnaudapa pakaziwan ba'orainao pidannao; ĭkishauzin, ĭzowian pidan. Aizii

na'apam nii ĩparadaakan, soo ĩzunaapaakan; ĩmariidinan; ĩkadakotinan pairiban dau'u; ĩdakoopan ba'oran pidan mashauda'u. ³⁰ ĩmariidinan pairiban dau'u ĩaipan idi uunamunaa abata-ka'o dikauda. ĩto'ora-kizaitapan Tominkaru; ĩdakomikitinan; ĩatadinpan, na'iki umanawun nii ĩkakuwaapan padau'an. ĩdi'itinpan pa'ina'o aimaakan dau'u pasha'apata-kinana nii oia'o. ĩdikintapan padaronao. ³¹ ĩdi'itinpan maaitapinaka karikaonan, aonaa ĩmishian paparadan. Aonaa ĩkaminka'utan pairiban, ĩaitapan pu'u ubaiaapan kasha'ora'o. ³² Tominkaru aitapa-kidani'i naa ĩ'ati sakitapa'o pakakinaori: pidannao na'apa'oraz ĩmashaapan, marii ĩmawakan, kia'oraz. ĩaitapan pu'u na'apa'o kakinaorii, mazan upu'u zii ĩsha'apaapan oia'o aimaakan kida. Na'iki ĩkonaukii-kida kapam baokoinao sha'apatan na'apa kida'o oia'o.

2

Tominkaru di'itapa aimaakan sakitapa

¹ Aizii pugaru, dakota'oraz ba'oran pidan oia'o nii, na'iki pukian an udau'an: sakitapa'o wuru'u Tominkaru pataka'utanuz uruu. Pudau'ati'o kapam wuru'u puna'apanuz. Usha'apanum kau'an, na'apa'o kapam pugaru uruu kawan, pusha'apaapanii oia'o. ² Na'iki waaitapa Tominkaru pataka'utan nii sakitapa'o ida'an ipai sha'a-paapainao na'apa'o aimaakan. ³ Aizii pugaru, pudakotan ba'oran pidan oia'o nii, mazan upu'u pusha'apaapan uruu kaduz oia'o aimaakan kida. Pu'itiiman aona'o nii Tominkaru pataka'utan pugaru, upataka'utan dono sha'a-paapainao oia'o? ⁴ Aonaa mooko pudi'itapan na'apam Tominkaru kamunanun manawun pu'ati? Pusha'apaapan pu'u oia'o, aonaa upataka'utan pugaru sariapa, na'iki

utaan dobata amazada pu'ati, upataka'utan ua'ii pugaru? Aonaa mooko puaitapan Tominkaru kamunanunuz manawun pu'ati uaipan idi'o putanawatinan pu'oian ai?

⁵ Mazan dikintapa pugaru, aonaa pumuuda'azon pusha'apaapan oia'o. Ukau'an, puaipan ati'o wuru'upu'oradanuz Tominkaru powa'a zii pu'ati, upataka'utakinaa nii pugaru wuru kamoo dono'o upataka'utanz naa sha'apaapainao oia'o. Uruu dono, ipai'o nii pidannao aitapan sakitapa'o ida'ana'o Tominkaru dakotan pidan, oia'o pidan nii, oo kaimana'o pidan nii. ⁶ Tominkaru kawinipinaatan nii ipai waunao, washa'apatan kawana'ati aimaakan.

⁷ Kaina'a pidannao, aonaa ikashadinan pasha'apaapan kaimana'o aimaakan. Na'apa'o ida'an ikainabatan mishi'o iaipan Tominkaru naubaan na'iki utaaan idyaun umanawunnao nii, na'iki utaa kizi i'ati karikaonanu'o kakupa-karu. Inao ati'o nii Tominkaru taan karikaonanu'o kakupa-karu. ⁸ Mazan pidannao sha'apaapainaoz aimaakan panyukunuu aipan kawana'ati, dikintapainaoz mishi'o kakinaorii, na'iki sha'apaapainaoz pa'atiaaka oia'o aimaakan. Inao ati'o nii tuukii Tominkaru to'oran, na'iki tuukia'o nii upataka'utan idyaun.

⁹ Ipai pidannao sha'apaapa'oraz oia'o aimaakan kida, ibaiaapan nii kasha'ora'o na'iki kaziwa'o. Aitaniimana'o nii Jewnao baiaapan kasha'ora'o, na'iki Gentilenao, na'apa'o nii ibaiaapan kapam. ¹⁰ Mazan pidannao sha'apaapa'oraz kaimana'o aimaakan, inaou'o nii Tominkaru naubaa. Utukapan nii idyaun umanawunnao nii, na'iki utaan nii inyukunuu kaiman-kinaa nii. Aitaniimana'o utaan Jewnao nyukunuu kaiman-kinaa nii, na'iki Gentilenao, na'apa'o nii utaan i'ati kapam. ¹¹ Usha'apanum kau'an, Tominkaru ati aonaa na'ia'oram pidan powa'a'o umanawunun pairiban ai.

¹² Aizii Gentilenao, aonaan pu'u ïaitapan kakinaorii Tominkaru dyuudaniaz Moses ida'an. Mazan ïsha'apatan an oia'o, upu'a'o nii Tominkaru pataka'utan ïdyaun. Aizii Jewnao, ïaitapanii pa'an wuru'u kakinaorii, ukau'an, ïsha'apatan an oia'o, Tominkaru pataka'utan nii ïdyaun ïdikintapan idi paaitapanii kakinaorii. ¹³ Usha'apanum kau'an, aonaa Tominkaru dakotan pidan kaimana'o pidan nii, ïaitapan idi kakinaorii, mazan ïizo'atin idi pa'an kakinaorii. ¹⁴ Aizii Gentilenao, aona'oraz ïaitapan Tominkaru kakinaori. Mazan ïsha'apatan an sakitapa aimakaan panyukunuu kowaadan kawana'ati, na'apa'o kainaabata ïaitapan panyukunuu ii kaimana'o aimakaan, na'iki oia'o aimakaan. ¹⁵ Pidannao na'apa'oraz ïkaduz, kaina'a'o kawanu'o Tominkaru kakinaori saadinpan ïnyukunuu ii. ïnyukunuu kowaada kapam mishi'o wuru'u na'apa'oraz. Usha'apanum kau'an, panaadon ïnyukunuu kowaada ï'ati ïsha'apatan kaimana'o aimakaan, na'iki panaadon, oia'o aimakaan. ¹⁶ Ukau'an, ipai'o nii kaikapa kida'o aimakaan sha'apan wuru kamoo dono'o, Tominkaru dyuudanuzu naa Jesus Christ tiwaa-kidapan na'iki upataka'utan pidannao, ïdizapanii kida padi'itinpan kawana'ati. Kaikapa'o wuru'u Kaimana'o Kuwai òkowaadapaniaz.

Jewnao na'iki Tominkaru kakinaori

¹⁷ Aizii pugaru, pudakotinpan Jew nii, tuukii punyukunuu kakinaorii dau'ati. Pu'atadinpan, na'iki pukian: waunao Tominkaru pidannao manawun. ¹⁸ Puaitapa kanom Tominkaru aiapanii pusha'apatan. Na'iki tominapa-kida-kariwai pugaru kakinaorii dau'u, pusha'apata kizi sakitapa aimakaan. ¹⁹ Puzauda-kidan turuu pukainaabatan na'apam Tominkaru aipan mashaapa-karu, wunao ati'i ishaawun kawanuinaouz. Na'iki puzauda-kidan kanada'o kawanu'o pugaru

wunao ati'i maruta'o ida'a'o kawanu'oraz ïmashaapan.
²⁰ Na'iki puzauda-kidan turuu pukakinaotan pidannao, maaitapin-kainao kawanu'oraz. Na'iki puzauda-kidan turuu putominapa-kidan koraiziannao kawanuinaouz pidannao. Usha'apanum kau'an, kakinaorii di'iki'o puaitapan ipai wuru'u aitapa'azoo-kariwaiz Tominkaru dau'u, na'iki mishi'o dau'u.

²¹ Mishi putominapa-kida pidannao Tominkaru kakinaori dau'u. Kandii nii mooko aonaa putominpan puizo'atin wuru'u kakinaorii? Pukian pidannao ati: Aonaa ukoidapa'ana'a. Aizii pugaru, aonaa mooko pukoidapan? ²² Pukian pidannao ati: Aonaa uba'orantapa'ana'a umin-mazidan kaina'an pu'u. Aizii pugaru, aonaa mooko puba'orantapan? Pukachama'idin ba'oran kaduz pidannao tomanii ai patominkarun nii. Aonaa mooko pukoidapan kawinipinaa kida'o aimakaan ïtoriinpauz-kizi dapunaa iki? ²³ Pu'atadinpan, Tominkaru taan idi unao ati pakakinaori Moses ida'an. Aonaa mooko pidannao paradan dikauda Tominkaru dau'an, pudikintapan idi ukakinaori? ²⁴ Na'apa usaadinpan Jewnao dau'an Tominkaru Paradan ida'a: "Unao sha'apatan idi'o oia'o aimakaan, Gentilenao dakoopan Tominkaru."

²⁵ Kaimana'o wuru'u chootin-karuz,* puizo'atin an Tominkaru kakinaori. Mazan pudikintapan an kakinaorii, na'apa'o pugaru Gentilenao kawan, aona'oraz ïchootakao. ²⁶ Ukau'an na'apa kapam Gentilenao, aona'oraz ïchootakao padamata, ïizo'atin an kakinaorii. Tominkaru tukapan nii ïdyaun papidanannao nii na'apa chootakariwainao kawan. ²⁷ Pidan aona'oraz padamata uchootakao, mazan upu'u uizo'atin Moses saadanii kakinaorii. ïdakotan nii Jewnao oiainao nii, ïdikintapan idi wuru'u

* ^{2:25} chootin-karu: Putukapa 'chootin-karu' daua'o kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

kakinaoriiz, usaada-ka'o pu'u ñnao ati, na'iki ñchoota-ka'o pu'u padamata. ²⁸ Usha'apanum kau'an aonaa mishi'o mani Jew uruu, udaru na'iki udaro Jewnaoun idi, oo uchootinpan idi Jewnao kakinaorinaa kawana'ati. ²⁹ Mazan pidan mishi'oraz manawun Jew, uruu wuru'u sakitapa'oraz pa'an udi'itinpan. Ukau'an, mishi'oraz manawun chootin-karu, usha'apata-ka'o pidan nyukunuu ii, aonaa unanaa ida'a mani. Saada-kariwaiz kakinaorii, aonaa upana'adan pidan nyukunuu. Kaimana'o Doronaa wuru'u pana'ada'oraz pidan nyukunuu, na'iki Tominkaru wuru'u nauba'o ni'oraz uruu, aonaa pidan mani.

3

Tominkaru kaduz umishiauzon paparadan

¹ Ukau'an, na'apa'oram ida'an mooko waunao Jewnao wazootapan Gentilenao? Oo na'apam dii mooko ukaimanan wuru'u pidan chootinanzuz? ^{*} ² Kaina'a iriba. Umanawunu'o sha'apa'o: Tominkaru tauzonuz pakakinaori waunao Jewnao ati, wataapan ni'o. ³ Aonaan idi Jewnao sha'apatan wuru'u “washa'apatan nii,” ñkii kiziz Tominkaru ati, ukau'an na'apam ni'i naa aizii? Turua'o nii sha'a Tominkaru marina'atan wuru'u ukowaadaniaz pasha'apatan nii, aonaan idi Jewnao sha'apatan wuru'u “washa'apatan nii” ñkii-kiziz? ⁴ Aonaa turuu una'apan! Tominkaru, ukaduz umishiauzon paparadan, ipai pidan mariidinauzon pu'u padamata. Kaikapa usaadinpan Tominkaru paradan ida'a: “Pugaru Tominkaru, kainaabata-ka'o nii sakitapa'o puparadan. Aizii pidan dakotan dono pumariidinan kootowapa-kizai ii, mazan upu'u aona'o nii na'iam pumariidinan ikoda-ka'o.” [†]

^{*} **3:1** chootinanzuz: Putukapa 'chootin-karu' daua'o, kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii. [†] **3:4** Psalm 51:4

⁵ Mazan washa'apataniaz oia'o kainaabatan an Tominkaru ukaduz usha'apatauzon sakitapa aimakaan, na'apam nii wakian aizii udau'an? Turuu mooko wakian kaikapa'a: "Aonaa usakitapan wuru'u Tominkaru pataka'utanuz waunao, washa'apatan dikin ii oia'o." (Kaina'a pidannao na'apa'o ïdi'itinpan.) ⁶ Aonaa turuu una'apan! Aonaan dono mani Tominkaru sha'apatan sakitapa aimakaan, ukau'an aonaa mani turuu ukootowapa-kidan ipai pidannao.

⁷ Mazan kaina'a'o nii panaadon pidan kian kaikapa'a: "Tominkaru pataka'utan waunao, aonaan idi washa'apatan udyuudanii washa'apatan. Na'apa'o ida'an, kaimanaiman uaitapa-ka'o Tominkaru, ukaduz umishiauzon paparadan. Uruu idi utaapa-ka'o umanawunu'o nii. Mazan kandii nii mooko upu'u zii upataka'utan waunao wa'oian dikin ii?" ⁸ Putamakapan an na'apa'o di'itinaparkaru, kaikapa'o nii panaadon pukianu'u: "Kaimana'o wuru'u washa'apatanuz oia'o, pidannao konaukii-kida kizi Tominkaru, usha'apatan idi sakitapa aimakaan," kii. Tominkaru pataka'utan nii ïdyaun, pidan na'apa'oraz udi'itinpan. Mazan upu'u kaina'a pidannao mariidinan òdau'u. Ìkian, na'apa'o kaikin òtominapa-kidan pidannao.

Ipai pidan sha'apata'o oia'o

⁹ Ukau'an, kaimana'o mooko waunao powa'a zii Gentilenao ai? Aonaa! Òkainaabata sha'atii u'ati, ipai pidan, Jewnao oo Gentilenao, oia'o poitoruitapanii pa'idiwaru.

¹⁰ Kaikapa usaadinpan Tominkaru Paradan ida'a'a: "Aonaa na'ia'oram pidan kaimana'o Tominkaru awun za'a,
aonaa bauda'apa.

¹¹ Aonaa na'ia'oram pidan kaimanaimana'o uaitapan Tominkaru kaduz;

- aonaa ãaipan paaitapan Tominkaru dau'u.
- 12 Ipa'i naa pidannao padantan Tominkaru ai;
ipai ãdyaun madiwautapa-ka'o karikaonan.
Aonaa kanom sakitapa'o usha'apatan aimakaan,
aonaa bauda'apa.”‡
- 13 “Ïparadan kachama'idiikii, na'apa baaranai dyupushan
kawan.
Ïmariidapan pairiban.”§
- “Ïkaziwaa pidan paparadan idi,
na'apa kowazaz arotanii kawan.”*
- 14 “Ïparadan kashauda'u na'iki pamanamiki tuma.”†
- 15 “Kadiman ãmakon ãzowia'anan pairiban.
- 16 Na'itim karikaonan ãmakon, ãpataka'uan
na'iki ãkasha'oradan pidannao nyukunuu.
- 17 Aonaa ãaitapan na'apam mashaapa-karu kaiman ba'o-
rainao tuma.”‡
- 18 “Aonaa ãtarian Tominkaru umanawunu'o ai.”§
- 19 Aizii waaitapa, na'apam Tominkaru kakinaori
kian, mashaapainao ati'o kakinaorii waranu'u. Aonaa
kizi na'itim pidan paradan pakazannaatin-kinaa
nii. Na'iki ipai kizi pidannao kadishitan Tominkaru
kanaapu'u pataka'uta-karu nii pa'idiwaru, pa'oian diki
ii. 20 Usha'apanum kau'an, aonaa na'ia'oram pidan
Tominkaru dakotan kaimana'o pidan nii, usha'apatan
ida'an aimakaan kakinaorii kawana'ati. Mazan kii'an
wuru'u kakinaoriiiz, soo ukainaabatan wa'ati, ipai waunao
oiainao pa'idiwaru.

*Na'apam wadakota-ka
kaimana'o pidan nii*

‡ 3:12 Psalm 14:1; Psalm 53:1-3 § 3:13 Psalm 5:9 * 3:13 Psalm 140:3
† 3:14 Psalm 10:7 ‡ 3:17 Isaiah 59:7 § 3:18 Psalm 36:1

²¹ Mazan aizii Tominkaru kainaabata'a naa na'apa'oram ida'ana'o udakotan waunao kaimana'o pidan nii. Aonaa kakinaorii izo'ati-ka'o ida'an mani. Kotua'ora'a naa Moses na'iki Tominkaru prophetinnao saaduzon na'apa'o dau'u. ²² Tominkaru dakotanuz pidan, kaimana'o pidan nii, umishidan ida'an Jesus Christ. Ipai sha'apa'oram pidan mishida'o, aonaa kanom pana'a'o nii. ²³ Usha'apanum kau'an ipai pidan oia'o pa'idiwaru, aonaa kanom ikodinan Tominkaru umanawunun. ²⁴ Mazan Tominkaru dakotan pidan, kaimana'o pidan nii, soo ukamunanun idi manawun. Christ Jesus mawakan ida'an, uso'otan waunao wapataka'uta-ka'o ai wa'oiian dikin ii. ²⁵ Tominkaru taan Jesus Christ mawaka'o nii na'iki shoota'o nii paizain pidannao oian mainaabatakinao nii, ñmishidan idi umawakan i'oiian dikin ii. Na'apa'o ida'an Tominkaru kainaabatan, ukaduz usha'apatauzon sakitapa aimaakan. Kotua'a naa, Jesus Christ kaawan ua'ii, aonaa zii upataka'utan pidannao i'oiian dikin ii. ²⁶ Mazan aizii, Tominkaru kainaabatan, ukaduz usha'apatauzon aimaakan sakitapa, udakotan ida'an ipai mishidainao Jesus, kaimana'o pidannao nii.

²⁷ Una'apan kau'an, kandii mooko zoobaba wa'atadinapa-kinaa nii? Aonaa kanom! Waizo'atin ida'an sha'a Tominkaru kakinaori? Aonaa! Soo wamishidan ida'an pa'an. ²⁸ Ukau'an, Tominkaru dakotan waunao kaimana'o pidan nii, wamishidan ida'an Jesus, aonaa washa'apatan ida'an mani aimaakan kakinaorii kawana'ati.

²⁹ Jewnao pa'idiwaru Tominkarun mooko wuru'u Tominkaruz? Aonaa mooko Gentilenao Tominkarun mani kapam uruu? Gentilenao Tominkarun kapam wuru'u uruuz. ³⁰ Wamishida kaina'a bouda'apa Tominkaru, uru'o nii dakota Jewnao kaimana'o pidannao nii, ñmishidan ida'an Christ. Na'iki uru'o nii dakota

Gentilenao kaimana'o pidannao nii, ïmishidan ida'an kapam Christ. ³¹ Ukau'an turuu mooko wamarina'atan wuru'u kakinaoriiz mishida-karu ida'an? Aonaa turuu! Mishi'oraiman, wataapa wuru'u kakinaoriiz umanawunu'o nii.

4

Tominkaru dakotan Abraham kaimana'o pidan nii

¹ Ukau'an, na'apam wakian Abraham dau'an, waunao Jewnao dokoze-daunuz? Na'apa'oram ida'an Tominkaru dakotan uruu kaimana'o pidan nii? ² Umishiin an mani Tominkaru dakotan uruu kaimana'o pidan nii, usha'ap-atan idi kaimana'o aimaakan, turuu mani u'atadinpan. Mazan aonaa turuu u'atadinpan Tominkaru ati, usha'ap-atan ida'an aimaakan. ³ Tominkaru Paradan saadakariwai kian, "Abraham mishida Tominkaru, uruu idi Tominkaru dakotan uruu kaimana'o pidan nii."

⁴ Pidan kaudina'o kanaobanaatinapa, puraata taakao dono u'ati, ukaudinan winipinaa wuru'u, aonaa na'apani'o mani. ⁵ Mazan Tominkaru dakotan pidan kaimana'o pidan nii, aonaa pidan sha'apatan idi'o mani aimaakan, soo umishidan idi'o Tominkaru, turua'oraz udakotan oia'o pidan, kaimana'o pidan nii. ⁶ Na'apa King David kian pidan konaukian dau'an, Tominkaru dakotan idi uruu kaimana'o pidan nii, aonaa usha'apatan idi mani aimaakan. Ukian:

⁷ "Konaukia'o pidan wuru'u Tominkaru mainaabataniaz u'oian kida,
aona'oraz powa'a Tominkaru nyukunuitapan u'oian!

⁸ Konaukia'o pidan wuru'u,
Tominkaru tukapaniaz aona'o kawan u'oian."*

* 4:8 Psalm 32:1-2

⁹ Aizii wuru'u konaukii-karu David kii-kiziz, choota-kariwainao† ati'o mooko karikaonan utaa-ka'o, oo aona'oraz i'choota-ka'o ati'o kapam? Wakian sha'atii, Abraham mishidan idi Tominkaru, udakotan uruu, kaimana'o pidan nii. ¹⁰ Ukau'an, na'apaini'oram mooko Tominkaru dakotan Abraham, kaimana'o pidan nii? Uchootinan dauna'ana'o, oo uchootinan ua'ia'o zii? Uchootinan ua'ia'o zii! ¹¹ Abraham chootinan kainaabata wa'ati Tominkaru dakotan uruu, kaimana'o pidan nii, umishidan idi, pachootinan ua'ii zii. Ukau'an ipai mishidainao Tominkaru, aona'oraz padamata i'choota-ka'o, Tominkaru dakotan i'dyaun kaimana'o pidannao nii, imishidan idi. Ukau'an ipai mishidainao, i'daru wuru'u Abraham, imishidan idi uruu kawan, aonaan pu'u padamata i'chootinan. ¹² Na'iki uruu kapam choota-kariwainao daru, na'apa'oraz kapam imishidan Tominkaru, Abraham mishidan kawan pachootinan ua'ii zii.

¹³ Kotua'a naa, Tominkaru kowaadan dono pataan nii ipai imi'i baara Abraham ati na'iki utakaan-daunnao ati, i'idiwau nii, aonaa Abraham izo'atin idi'o mani kaki-naorii, mazan Abraham mishidan idi'o pa'an Tominkaru. Umishidan idi, Tominkaru dakotan uruu, kaimana'o pidan nii. ¹⁴ Tominkaru kowaadaniaz pataan nii zaamata-ka'o an mani pidan izo'atin idi kakinaorii, madiwautapaka mani pidan mishidan Tominkaru. Ukau'an madiwautapaka mani kapam Tominkaru kowaadanuz pataan nii aimakaan Abraham ati. ¹⁵ Usha'apanum kau'an wuru'u Tominkaru kakinaoriiz, uto'orada Tominkaru pidannao ati i'maizo'atikan idiz. Mazan aonaan dono mani kaki-naorii nii, aonaa kanom mani pidan dikintapa.

¹⁶ Ukau'an, wazaamatan nii Tominkaru kowaadaniaz pataan nii, soo wamishidan idi Tominkaru. Una'apan

† 4:9 choota-kariwainao: Putukapa 'chootin-karu' daua'o, kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

kau'an, ipai Abraham dainao, mishi'o nii i'zaamatan Tominkaru kowaadaniaz pataan nii i'ati, usha'apanum kau'an mawinipinaa-daunu'o Tominkaru taa'azon i'ati wuru'u. Utaa'azoo-kaao, aonaa soo taapainao kakinaorii ati'o mani karikaonan, mazan ba'oran kaduz pidannao ati'o kapam, mishidainaouz Tominkaru na'apa Abraham mishidan kawan. Usha'apanum kau'an, Abraham uruu ipai mishidainao daru. ¹⁷ Na'apa usaadinpan Tominkaru Paradan ida'a Abraham dau'an: "Iriba'o nii ba'oran kaduz pidannao dakotan pugaru padaru nii,"[‡] kia'o usaadinpan. Ukau'an, Tominkaru kowaadaniaz pasha'apatan nii, turuu umishida-kaao, usha'apanum kau'an Tominkaru wuru'u na'apa'oraz. Uruu Abraham mishidaniaz. Uruu turua'o ukakudan mawaka'o pidan, na'iki turua'o uparadan ida'an aimaakan kida tominan aona'oraz zii utukapauzo-kaao.

¹⁸ Abraham mishida na'apam Tominkaru kian patakaannao ni'o dau'an. Aonaa ukashadinan pazaudapan Tominkaru sha'apatan ukowaadaniaz pasha'apatan nii, uaitapan pu'u aona'a naa turuu patoman paudani nii. Uruu idi'o ba'oran kaduz pidannao dakotan uruu padaru nii, na'apa Tominkaru kian kawana'ati Abraham ati, "Iriba'o nii putakaannao, na'apa wizinao kawan, aona'o nii kanom ka'iitan paaitaan i'dyaun," kia'o ukian. ¹⁹ Pakawan umishidan Tominkaru sha'apatan nii wuru'u ukowaadaniaz pasha'apatan nii u'ati, uaitapan pu'u aonaa paka'iitan naa patoman paudani nii. Usha'apanum kau'an uruu dono maonapa'ora'a naa 100 uwunun. Na'iki udaiaro Sarah, maskonnaou'u naa kapam, aona'ora'a naa turuu okaudanin. ²⁰ Mazan upu'u aonaa Abraham pana'adan panyukunuu pamishidapan ai Tominkaru

‡ 4:17 Genesis 17:5

kowaadanuz pataan nii iriba utakaannao nii. Mazan mishi'oraiman, powa'a zii uma'ozakadan pamishidapan, ukau'an ukonaukii-kida Tominkaru umanawunun usha'apata'azoonii dau'an pa'ati. ²¹ Abraham aitapa kaimanaiman, turuu Tominkaru sha'apatan wuru'u ukowaadaniaz pasha'apatan nii. ²² Ukau'an Abraham mishidan idi'o, Tominkaru dakotan uruu kaimana'o pidan nii.

²³ “Tominkaru dakotan uruu kaimana'o pidan nii,” kia'oraz usaadinpan, aonaa Abraham dau'ana'o mani karikaonan. ²⁴ Mazan usaada-kaon na'apa, waaitapakinana ni'o Tominkaru dakotan nii waunao, kaimana'o pidan nii kapam, wamishidan idi Tominkaru, kakuda'oraz waNaobanaa Jesus mawaka-karu di'iki. ²⁵ Tominkaru taapadan pidannao zowian Jesus Christ wa'oian dikan ii. Na'iki ukakudan powa'a iti uruu, turuu kizi udakotan waunao, kaimana'o pidannao nii.

5

Tominkaru dakotan waunao, kaimana'o pidannao nii

¹ Ukau'an, Tominkaru dakotan idi waunao kaimana'o pidannao nii wamishidan idi, aizii kaimanaaka'a naa waunao Tominkaru tuma, wanaobanaa Jesus Christ ida'an. ² Wamishidan idi Christ, una'akan waunao Tominkaru kamunanun ida'ati, na'apa'o ida'a'o wamashaapan kai. Na'iki tuukii wakonaukian, waaitapan idi mishi'o nii Tominkaru taan wa'ati diina'iti'i paugaru kaduz umanawun-karu.

³ Mazan turuu kapam wakonaukian wabaiatinan dono, usha'apanum kau'an wabaiatinan tominapa-kida waunao aonaa kizi wakashadinan. ⁴ Aizii aonan idi wakashadinan, kaiman Tominkaru ati. Ukaimanan idi wa'ati, aizii wazaudapan naa utaan ukowaadauzoniaz pataan nii wa'ati. ⁵ Wuru'u wazaudapaniaz, aona'o nii ukasharutan

wanyukunuu. Usha'apanum kau'an mishi'o Tominkaru marainpan waunao. Na'apa ukowaada-kidan wa'ati Kaimana'o Doronaa ida'an, uruu utaaniaz naa wa'ati.

⁶ Tominkaru aitanii kamoo kawana'ati, Christ mawakan oiainao pidannao dikin ii, aonaan pu'u waka'iitan wamuudan oia'o. ⁷ Aonaa kanom ka'iitan pazowii-kidinan pidan kaimana'o umashaapan dikin ii. Kaina'a mani ba'oran pidan turua'o uzowii-kidinan pidan kaimana'o manawun dikin ii. ⁸ Mazan Tominkaru, ukainaabata pamarainpan manawun waunao, wa'oian pu'u, uduyuda zii Christ mawakan waunao dikin ii. ⁹ Tominkaru dakotan idi waunao, kaimana'o pidannao nii, Christ mawakan ida'an, ukau'an waaitapa mishi'o nii Christ kazannaatan waunao wabaiaapan ai Tominkaru to'oran diina'iti'i, upataka'utan dono'o naa oiainao. ¹⁰ Tominkaru tarubanao zii da'i waunao, mazan upaonaruitan waunao pauDani mawakan ida'an. Upaonaruitan idi waunao, waaitapa mishi'o nii ukazannaatan waunao, Christ kakupan ida'an. ¹¹ Aonaa uruu mani karikaonan, mazan wakonaukian kapam Tominkaru sha'apatan idi aimakaan wanaobanaa Jesus Christ ida'an. Uruu toma'oraz waunao Tominkaru paonarunao nii.

Adam ida'an mawaka-karu, mazan Christ ida'an kakupakaru

¹² Bauda'apa'o pidan, Adam, dikintapan idi Tominkaru, ipai pidannao oian. Na'iki usha'apatan idi oia'o, ipai pidan mawakauzo pa'idiwaru. Usha'apanum kau'an, Adam sha'apatan dono oia'o, ikoda'o nii ipai utakaan-daunnao wuru'u sha'apata'oraz oia'o. ¹³ Pidannao sha'apaapanii oia'o, Tominkaru taan ua'ii pakakinaori kida Moses ida'an, mazan aonaa udakotan idyaun dikintapainao nii kakinaorii, usha'apanum kau'an aonaa zii utaan pakakinaori uruu dono. ¹⁴ Mazan upu'u, Adam dikintapan di'iki'o Tominkaru, atii Tominkaru taan ida'ati pakakinaori

Moses ida'an, ipai pidan mawakauzo pa'idiwaru, aonaan pu'u padamata idikintapan sariaapa'o Tominkaru di'iki'o kakinaorii, Adam kawan.

Aizii Adam, Christ kawanu'o wuru'u, kaawa'o ni'oraz udawu'ati zii. ¹⁵ Mazan Christ sha'apataniaz kaimana'o aimakaan wa'ati, pana'a'o Adam sha'apatanii oia'o aimakaan ai. Ipai pidan mawakauzon, bauda'apa'o pidan, Adam, dikintapan idi Tominkaru. Mazan wuru'u Tominkaru kamunanunuz, powa'a'o zii umanawunun, iriba udakotan pidannao, kaimana'o pidannao nii, bauda'apa'o pidan, Jesus Christ, kamunanun ida'an. ¹⁶ Tominkaru sha'apatani kaimana'o aimakaan, pana'a'o wuru aia'a dikauda'oraz aimakaan sha'apan, bauda'apa'o pidan oian ida'ana'oraz. Bauda'apa'o pidan, Adam, sha'apatani idi oia'o, Tominkaru dakotan ipai pidan, oia'o pidannao nii. Mazan Christ sha'apatani idi kaimana'o aimakaan, Tominkaru dakotan pidannao, kaimana'o pidannao nii, i'isha'apatani pu'u iriba oia'o aimakaan kida. ¹⁷ Mishi, bauda'apa'o pidan Adam, dikintapan ida'an, ipai pidan mawakauzo pa'idiwaru. Mazan bauda'apa'o pidan, Jesus Christ, sha'apatanii ida'an, Tominkaru kamunanun manawun pidannao ati, udakotan idyaun, kaimana'o pidannao nii. Na'iki ma'ozaka'o nii imashaapan oia'o ai.

¹⁸ Bauda'apa'o pidan, Adam, sha'apatanii ida'an ki-wiini'o oia'o, Tominkaru dakotan ipai pidannao, oia'o pidannao nii pa'idiwaru. Ukau'an na'apa kapam, bauda'apa'o pidan, Jesus Christ, sha'apatanii kaimana'o aimakaan ida'an, Tominkaru dakotan ipai pidannao mishidainauz Christ, kaimana'o pidannao nii, na'iki utaan i'ati karikao-nanu'o kakupa-karu. ¹⁹ Tominkaru dakotan kawan ipai pidannao, oia'o pidannao nii, bauda'apa'o pidan dikintapan idi, ukau'an na'apa kapam udakotan iriba pidannao, kaimana'o pidannao nii, bauda'apa'o pidan izo'atin idi

paugaru.

²⁰ Tominkaru taanuznaa kakinaorii, pidannao aitapakinana ni'o oia'o wuru'u ĩsha'apaapaniaz. Pidannao sha'apaapan pu'u powa'a zii oia'o, mazan Tominkaru, utukapa-kida powa'a zii pakamunanun tuukii manawun.

²¹ Kiwiin zii oia'o kazowautapanii ipai pidannao, uruu idi'o ĩmawakauzon. Mazan aizii Tominkaru kamunan-kidan idi tuukii waunao, uruu idi udakotan waunao, kaimana'o pidannao nii, na'iki utaan wa'ati karikaonanu'o kakupa-karu, waNaobanaa Jesus Christ ida'an.

6

Karikaonanu'o kakupa-karu zaamatinapa-karu idi Christ ida'ati

¹ Ukau'an, marii mooko pakawan washa'apaapan oia'o, Tominkaru aida kizi powa'an kida wa'ati pakamunanun?

² Aonaa turuu! Waunao mawaka'o pidan kawanu'ora'anaa oia'o ati. Ukau'an aonaa turuu washa'apaapan pakawan zii oia'o. ³ Uaitapanii waunao, chikaawunuu-kariwainaouz, Tominkaru zaamatin-kidanii Christ Jesus ida'ati. Ukau'an, mawaka'o kawanu'o waunao uruu tuma. ⁴ Wachikaawunuu-kao dono, wamawakan na'iki wadida-kao kawanu'o Christ tuma. Ukau'an waDaru Tominkaru kadishita-kidan kawan Christ mawaka-karu di'iki, umanawunu'o pama'ozakan ida'an, na'apa'o nii kapam ukadishita-kidan waunao, pa'ina'o mashaapa-karu di'iti.

⁵ Tominkaru bauda'apatan idi waunao Jesus Christ ida'ati wamawakan ida'an uruu kawan, ukadishita-kidan nii kapam waunao ukadishita-kidan kawan Jesus Christ. ⁶ Na'iki waaitapanii, kiwiini'oraz wakaduz mawakan naa Christ tuma cross di'ii, turuu kizi oia'o ma'ozaka'oraz ukaudinan wa'ida'a mainaabata-kao. Uruu aonaa kizi powa'a oia'o poitoruitapan waunao.

⁷ Usha'apanum kau'an pidan mawaka'o, aonaa powa'a

oia'o poitoruitapan uruu. ⁸ Wamawakan idi Christ tuma, wamishida karikaonanu'o nii kapam wakakupan utuma. ⁹ Waaitapanii Jesus Christ kadishita-kida-ka'o mawaka-karu di'iki, na'iki aonaa na'apainim nii umawakauzon koshan. Aonaa na'apainim nii powa'a mawaka-karu zaamatan uruu. ¹⁰ Umawakan baukapa uwazoota-kinaa nii oia'o aimaakan. Aizii kai kakupa uruu, na'iki umashaapan soo Tominkaru ati'i naa. ¹¹ Ukau'an na'apa kapam udi'itinapa udau'u. Unao mawaka'o kawanu'ora'a naa oia'o ati, mazan kakupa'ora'a naa pa'an Tominkaru ati, uzaamatinpan idi Christ Jesus ida'ati.

¹² Ukau'an, aonaa utaapada'ana'a oia'o kazowautapan unanaa, wuru'u mawakauzoz. Aonaa usha'apata-kida'ana'a u'ati usha'apata'azonii oia'o aimaakan. ¹³ Na'iki aonaa ukashaapa'ana'a usha'apauzin kida oia'o ati, aimaakan dikauda'o sha'apata-kinoo nii. Mishi'oraiman, utaaina'a naa Tominkaru ati sha'apata'o nii kaimana'o aimaakan. Usha'apanum kau'an Tominkaru kakudani'i naa unao mawaka-karu di'iki, pa'ina'o kakupa-karu ida'ati. ¹⁴ Aona'a naa unaobanaitapa'ana'a oia'o. Usha'apanum kau'an aonaa umashaapan naa kakinaorii waranu'u, mazan Tominkaru kamunanun ida'a'ora'a naa umashaapan.

Poitoruinao, sha'apata'o ni'o kaimana'o aimaakan

¹⁵ Ukau'an, marii mooko washa'apaapan oia'o, aonaa idi wamashaapan naa kakinaorii waranu'u, na'iki wamashaapan idi'i naa pa'an Tominkaru kamunanun ida'a? Aonaa turuu! ¹⁶ Uaitapanii kaimanaiman, pidan taainan dono poitorui nii, upoitoruitapa-kidinan wuru ati'i uizo'atiniaz panaobanaa. Na'apa'o kawanu'o unao, unaobanaitapan dono oia'o, ubuuta-ka'o karikaonanu'o mawaka-karu di'iti; oo, uizo'atipan dono Tominkaru,

udakotan unao, kaimana'o pidannao nii. ¹⁷ Mishi, kiwiin zii upoitoruitapa-kidinan oia'o ati, mazan aizii, kaimanaiman unyukunuu iki uizo'atin utominapa-kidakinao. Uruu idi ōkonaukii-kidan Tominkaru udau'an. ¹⁸ Tominkaru muudin-kidani'i naa unao oia'o ai, aizii Tominkaru poitoru'u naa unao, kaiman kida'ora'a naa pa'an aimaakan usha'apaapan.

¹⁹ Ōkaiwaan parada-karu ipai kamo'o ukaiwauzo-kao, ōkainaabata-kinaa nii Tominkaru daua'o kuwai, udadaran idi u'ati. Kiwiitapa, ukaiwaapan unanaa madoronaa-daun na'iki usha'apatan iriba oia'o aimaakan. Aizii na'apa'a naa utaa unanaa ipai daunuuda'u sha'apata'o nii kaimana'o na'iki sakitapa'o aimaakan, Tominkaru aipan kawana'ati.

²⁰ Oia'o poitoruitapan dono zii unao, aonaa usha'apata'azon kaimana'o aimaakan. ²¹ Kanom mooko kaimana'o nii uikoda usha'apaapauzonii kida ida'an, ukiba'azoo-kidaniaz naa kai? Na'apa kida'o aimaakan sha'apaapa-kao ida'an pidan ikoda karikaonanu'o mawaka-karu. ²² Mazan unao, Tominkaru muudin-kidani'i naa oia'o poitoruitapan ai, aizii Tominkaru poitoru'u naa unao. Uruu idi'o ukaminka'utan unao, umashaapa-kinaa nii kaiman na'iki sakitapa, na'iki utaan u'ati karikaonanu'o kakupa-karu. ²³ Usha'apanum kau'an oia'o sha'apata-kao winipinaa karikaonanu'o mawaka-karu. Mazan Tominkaru taanii mawinipinaa-daun karikaonanu'o kakupa-karu, wazaamatinpan ida'an Christ Jesus wanaobanaa ida'ati.

7

Kakinaorii daua'o

¹ Aizii unao, ōmin-mishidannao, uaitapanii kakinaorii daua'o. Kakinaorii kazowautapan pidan soo ukakupan dono zii. ² Kaikapa'o kawanu'o kaiwuru'u: kakinaorii

kian, zun mazida'o, aonaa turuu omazidan ba'oran daonaiora tuma odaiaru kakupan dono zii. Mazan odaiaru mawakan an, aonaa powa'a kakinaorii marainan omazidan. ³ Ukau'an, omashaapan an ba'oran daonaiora tuma, paudaiaru kakupan pu'u zii, “ba'orantapa'o,” kia'o nii kii-karu odau'an. Mazan odaiaru mawakan an, aonaa powa'a kakinaorii marainan omazidan. Turuu omazidan ba'oran daonaiora tuma, aona'o nii “ba'orantapa'o” kii-karu odau'an.

⁴ Ukau'an õiribannao, na'apa'o kawanu'o kakinaorii taapauzon unao. Mazan uzaamatipan kau'an Christ ida'ati, mawaka'o kawanu'o unao utuma kakinaorii ai. Aizii, Christ kakuda-kariwaiz mawaka-karu di'iki, tuma'ora'a naa waunao, sha'apata'o nii kaiman kida'o aimaakan Tominkaru ati. ⁵ Wamashaapan dono zii wanyukunuu aipan kawana'ati, kakinaorii ma'ozakada wanyukunuu ia'o oia'o sha'apata'azoo-kao, na'iki washa'apatan naa oia'o, buuta'o ni'oraz waunao karikaonanu'o mawakakaru di'iti. ⁶ Mazan aizii, wamawakan idi'i naa Moses kakinaori ai, aonaa powa'a ukazowautapan waunao. Ukau'an aonaa powa'a washa'apaapan aimaakan Tominkaru ati, Moses kakinaorii izo'ati-kao ida'an. Mazan pa'ina'o mashaapa-karu ida'ana'ora'a naa, Kaimana'o Doronaa kaminka'utan ida'an waunao.

Oia'o kaiwaan kakinaorii

⁷ Ukau'an oia'o mooko wuru'u Tominkaru kakinaoriz? Aonaa na'apa'o mani kaiwuru'u! Mazan mishi'oraiman, kakinaorii wuru'u kainaabata'oraz õ'ati oia'o. Aonaa mani õaitapan oia'o wuru'u ba'oran pidan idiwau na'azootapa-kaoaz, aonaan an kakinaorii kian: “Aonaa puna'azootapa'ana'a,” kii. ⁸ Mazan oia'o kaiwaan wuru'u kakinaoriiiz, uma'ozakada-kinnaa nii õnyukunuu ia'oraz oia'o sha'apata'azoo-kao. Aonaan dono mani kakinaorii nii, aonaa mani oia'o ma'ozakadinan.

⁹ Kiwiin, òmaaitapakan dono zii Tominkaru kakinaori, kaimana'o kawan ò'itiiman òmashaapan. Mazan òaitapan di'iki kakinaorii, uru'u naa òaitapan oia'o ògaru, karikaonanu'o mawaka-karu ida'atanpu'o. ¹⁰ Aizii wuru'u kakinaoriiz, kainaabata'o ni'oraz padamata, na'apam òikodan karikaonanu'o kakupa-karu, uru'u naa mishi'o-raiman buuta ògaru karikaonanu'o mawaka-karu di'iti. ¹¹ Oia'o kaiwaan wuru'u kakinaoriiz pamariida-kinnaa nii ògaru, na'iki buuta'o nii ògaru karikaonanu'o mawaka-karu di'iti.

¹² Mazan wuru'u kakinaoriiz, kaimana'o na'iki Tominkaru di'iki'o, sakitapa'o na'iki kaminka'uta'o nii pidan mashaapan kaiman ¹³ Mazan kaimana'o aimaakan buuta mooko ògaru karikaonanu'o mawaka-karu di'iti? Aonaa na'apa'o mani kaiwuru'u! Oia'o wuru'u kaiwa'oraz kaimana'o aimaakan pabuuta-kinnaa nii ògaru karikaonan mawaka-karu di'iti. Aizii, watukapa na'apam ukichana'iki-kian manawun wuru'u oia'oraz. Ukaiwaan kaimana'oraz Tominkaru kakinaori pasha'apata-kidakinnaa nii dikauda'o aimaakan.

Nyukunui ia'o mizaataaka-karu

¹⁴ Waaitapa, Tominkaru di'iki'o wuru'u kakinaorii. Mazan ògaru, pidan karikaonan, kapati'o oia'o ati. Oia'o toriinii kawanu'o ògaru papoitoru nii. ¹⁵ Aonaa òaitapan kandii nii òsha'apaapan oia'o aimaakan. Òaipaniaz òsha'apatan kaimana'o aimaakan, aonaa òsha'apatan. Mazan aona'oraz òaipan òsha'apatan, uruu na'apa'in òsha'apaapa. ¹⁶ Òsha'apaapan kau'an wuru'u aona'oraz òsha'apata'azon, na'apa'o kainaabata Tominkaru kakinaori kaimanan ò'ati. ¹⁷ Ukau'an, aonaa ògaru manawun mani wuru'u sha'apaapa'oraz oia'o aimaakan. Mazan ònyukunuu ida'a'oraz oia'o, uruu wuru'u sha'apaapa'oraz oia'o aimaakan. ¹⁸ Aizii òaitapa, aonaa kaimana'o

nii ð'ida'a, ðgaru pidan karikaonan, kapati'o ðnyukunuu oia'o ati. Õaipan pu'u ðsha'apatan kaimana'o aimaakan, mazan aonaa ðka'iitan ðsha'apatan. ¹⁹ Aonaa ðsha'apatan wuru'u kaimana'oraz aimaakan ðaipaniaz ðsha'apatan. Mazan ðsha'apata oia'o aimaakan, wuru'u aona'oraz ðaipan ðsha'apatan. ²⁰ Aizii, ðsha'apatan kau'an wuru'u aona'oraz ðaipan ðsha'apatan, ukau'an aonaa ðgaru manawun mani wuru'u sha'apaapa'oraz oia'o aimaakan. Mazan ðnyukunuu ida'a'oraz oia'o, uruu wuru'u sha'apata'oraz oia'o aimaakan.

²¹ Õkowaadan nii karikaonanu'o usha'apauzon: ðaipan pu'u ðsha'apatan kaimana'o aimaakan, ðsha'apata soo oia'o aimaakan. ²² ðgaru, ðnyukunuu ii, tuukii ðkonaukii-kidan Tominkaru kakinaori. ²³ Mazan kaina'a pana'a'o aimaakan ðnyukunuu ii, sha'apaapa-kida'o ð'ati oia'o aimaakan. Tuukii umizaapan wuru'u ðsha'apata'azonuz kaimana'o aimaakan. Utaapan ðgaru taraa-kariwai kawan usha'apaapa-kidan oia'o ð'ati, uruu idi aonaa ðka'iitan ðizo'atin Tominkaru kakinaorii. ²⁴ Kasha'ora'o ðbaiaapan, tuukii ðdopian! Kanoma'o nii kazannaata ðgaru wuru aia'a ðsha'apata'azonuz oia'o aimaakan, buutin-kida'oraz ðgaru karikaonanu'o mawaka-karu di'iti? ²⁵ “Kaiman,” ðkian Tominkaru ati, turua'oraz ukazannaatan ðgaru Jesus Christ wanaobanaa ida'an!

Ukau'an, kaiman ð'ati Tominkaru kakinaori, tuukii ðaipan ðizo'atinuz, mazan upu'u ðnyukunuu ida'a'o oia'o, sha'apata-kidan ð'ati oia'o aimaakan, aona'oraz padamata ðaipan ðsha'apatan.

8

Kaimana'o Doronaa ma'ozakan ida'ana'o mashaapa-karu

¹ Ukau'an aizii, aonaa kanom nii Tominkaru papataka'utan zaamatinpainao Christ Jesus ida'ati.

² Kaimana'o Doronaa taani'i naa wa'ati pa'ina'o kakupa-karu wazaamatanpan idi Christ Jesus ida'ati. Ukau'an aizii, aonaa powa'a wanyukunuu ida'a'o oia'o poitoruitapan waunao, na'aka'o ni'oraz waunao karikaonanu'o mawaka-karu di'iti. ³ Moses saadanii kakinaorii, aonaa uka'iitan pakazannaatan waunao oia'o ai, wanyukunuu kapatin idi oia'o ati, mazan Tominkaru uka'iita. Ukazannaata waunao, wanyukunuu ida'a'o oia'o kazowautapan ai, udyuudan ida'an paudani Christ Jesus imi'i baara ati, pataka'uta-karu nii wa'oian dikin ii. Pidan nii ukaawan, waunao kawan unanaa, mazan aona'o u'oian. ⁴ Tominkaru sha'apatan na'apa aimakaan, turuu kizi mashaapainao Kaimana'o Doronaa aipan kawana'ati, sha'apatan ipai kakinaorii aiapanii sha'apata-ka'o, aonaa oia'o nyukunui aipan kawana'ati mani.

⁵ Pidan mashaapa'oraz oia'o panyukunuu aipan kawana'ati, udi'itinpan soo panyukunuu sha'apata'azoonii dau'u pa'idiwaru. Mazan pidan mashaapa'oraz Kaimana'o Doronaa aipan kawana'ati, udi'itinpan soo Kaimana'o Doronaa aiapanii sha'apata-ka'o dau'u. ⁶ Pidan di'itinpa'oraz oia'o panyukunuu sha'apata'azoonii dau'u pa'idiwaru, uikodan nii karikaonanu'o mawaka-karu. Mazan pidan di'itinpa'oraz Kaimana'o Doronaa aipan kawana'ati, uikodan nii karikaonanu'o kakupa-karu na'iki nyukunui kaimanan. ⁷ Ukau'an, pidan di'itinpan dono oia'o panyukunuu sha'apata'azoonii kawana'ati, Tominkaru taruba wuru'u uruuz. Usha'apanum kau'an aonaa uizo'atin Tominkaru kakinaori, na'iki aonaa uka'iitan paizo'atinuz. ⁸ Pidan mashaapa'oraz oia'o panyukunuu aipan kawana'ati, aonaa turuu Tominkaru konaukii-kidan usha'apatanii.

⁹ Mazan unao, aonaa usha'apaapan oia'o unyukunuu aipan kawana'ati. Usha'apaapan aimakaan Kaimana'o Doronaa aipan kawana'ati'o, mashaapa'oraz unao ida'a.

Pidan aona'oraz Kaimana'o Doronaa mashaapan u'ida'a, aonaa Christ pidanan mani uruu. ¹⁰ Mazan Christ mashaapan an unao ida'a, unanaa mawakan nii mishi padamata diina'iti'i u'oian idi, mazan upu'a'o nii udoronaa kakupan, Tominkaru dakotan idi'i naa unao kaimana'o pidannao nii. ¹¹ Tominkaru kakudan kawan Christ Jesus mawakarku di'iki paDoronaa ida'an, mashaapa'oraz unao ida'a. Na'apa'o nii kapam utaan mawakauzoz unanaa kakupakinaa nii, paDoronaa ida'an, mashaapa'oraz unao ida'a.

¹² Ukau'an, õmin-mishidannao, kaina'a pa'i washa'apatan ni'o, mazan aonaa wamashaapan mani oia'o wanyukunuu sha'apata'azonii kawana'ati. ¹³ Umashaapan an pakawan zii oia'o unyukunuu aipan kawana'ati, Tominkaru buutan nii unao karikaonanu'o mawaka-karu di'iti. Mazan umashaadan an usha'apaapan oia'o, Kaimana'o Doronaa kaminka'utan ida'an unao, uikodan nii karikaonanu'o kakupa-karu. ¹⁴ Ipai pidannao Kaimana'o Doronaa kazowautapaniinaouz, ñao Tominkaru dainao.

¹⁵ Wuru'u Kaimana'o Doronaa taa-kariwaiz unao ati, aonaa utoman unao poitoruinao nii, taria'o nii koshan Tominkaru ai. Mazan utoman unao Tominkaru dainao nii pa'an, na'iki turuu ukian Tominkaru ati aizii: "Pugaru waDaru," kii. ¹⁶ Tominkaru Doronaa zaamatan wadoronaa ida'ati, kainaabata'o nii mishi'o Tominkaru dainao waunao. ¹⁷ Tominkaru dainaoun idi waunao, wazaamatan nii kaiman kida'o aimakaan utaapaniaz naa papidanannao ati. Na'iki wazaamatan nii kapam Christ tuma Tominkaru taapaniaz uruu ati. Wabaiapan kau'an kasha'ora'o Christ kawan, na'apa'o nii Christ umanawun kaduz taa-kao wa'ati.

Tominkaru umanawuntan nii paudainao diina'iti'i

¹⁸ Aizii kai'oraz wabaiatinan, õaitapa aonaa uikodinan wuru'u Tominkaru umanawunta'azoonuz wau-nao diina'iti'i. ¹⁹ Ipai aimakaan Tominkaru tomaniinao, tuukia'a naa îzaudapan Tominkaru kainaabatan na'ia'oram manawun wuru'u paudainaouz. ²⁰ Ipai utomaniinao aimakaan mawakauzo na'iki zaamauzo, aonaa paaipan ati'o mani îtominan na'apa, mazan Tominkaru aipan kawana'ati'o. Mazan upu'u kaina'a îzaudapan ²¹ Tominkaru so'ota'azoonuz îdyaun diina'iti'i mawakauzo-karu na'iki zaamauzo-karu ai. Na'iki uzaamata'azoonuz îdyaun umanawunu'o mashaapa-karu di'iti paudainao tuma. ²² Waaitapa ipai Tominkaru tomaniinao dopitan, atii kai, na'apa zun dopian kawan okaudani-pa'azon dono. ²³ Mazan aonaa Tominkaru tomaniinao aimakaan mani karikaonan wuru'u dopita'oraz. Waunao kapam, kaina'a'oraz naa Kaimana'o Doronaa, kiwiini'oraz naa utaa-kao wa'ati. Mishi kai wadopitan wazaudapatinan pu'a'a naa Tominkaru kowaadan diina'iti'i ipai patomaniinao ati, udainao wuru'u waunaouz. Na'iki utaan naa wananaa nii mamawakauzoka idi. ²⁴ Uru'u naa wuru'u wazaudapaniaz Tominkaru sha'apatan wa'ati, ukazannaatan di'iki waunao. Pidan zaamata'oraz naa aimakaan kowaada-kariwaiz taa-karu nii u'ati, aonaa kanom ni'i naa uzaudapatinan. Aonaa na'ia'oram pidan pakawanu'o zii uzaudapan pazaamatani'i naa aimakaan, kowaada-kariwaiz taa-karu nii u'ati. ²⁵ Mazan wazaudapan an aimakaan taa-kao wa'ati aona'oraz zii wazaamatan, aonaa kandii nii wakashadinan wazaudapan.

²⁶ Na'apa'o kapam, Kaimana'o Doronaa kaminka'uta waunao wadopian dono. Wamaaitapakan pu'u kanom dau'an watoriinpan, uruu pa'an pishaa Tominkaru kaminka'utan waunao. Upishaan Tominkaru tuukia'o ida'an, aonaa pidan ka'iitan pakowaadan kaimanaiman parada-karu ida'an. ²⁷ Aizii Tominkaru, aitapa'oraz

na'apam wadi'itinpan, uaitapa kaimanaiman kanom Kaimana'o Doronaa aiapanii sha'apata-ka'o wa'ati. Usha'apanum kau'an, Tominkaru aipan kawana'ati'o manawun wuru'u utoriinapanuz Tominkaru pidanannao ati.

²⁸ Waaitapa ipai aimakaan, kaimana'o oo kasha'ora'o sha'apan an, Tominkaru kaiwaan niiz kaimana'o nii wunao ati'i marainpainaouz uruu. Īnao wuru'u uzaamataniinaouz papidanannao nii, usha'apanum kau'an kaina'a'o udi'itapan pasha'apatan ni'o ī'ati. ²⁹ Tominkaru aita-paniinaouz amazada tominan ua'ii, pazaamatan nii papidanannao nii, ĩnao wuru'u udi'itapan patoman nii paudani kawan, uruu kizi ĩtuuniz nii. ³⁰ Pidannao, kotua'oraz naa udi'itapan patoman paudani kawan, ĩnao wuru'u udapadaniinaouz. Aizii udapadaniinaouz, ĩnao udakota kaimana'o pidannao nii. Aizii udakotaniinaouz kaimana'o pidannao nii, ĩnao'u'o nii utoma umanawunnao nii, paudani kawan.

*Aonaa turuu kanom mashaatan
Tominkaru marainpan ai waunao*

³¹ Una'apan kau'an, na'apam wakian aizii? Tominkaru kaminka'utan kau'an waunao, kanom ka'iita padikintan waunao? ³² Aonaa Tominkaru marainan paudani pataka'uta-ka'o, mazan utaapada pidannao zowian uruu ipai waunao dikin ii. Utaan idi paudani, waaitapa konaukia'o nii utaan wa'ati ipai aimakaan.

³³ Kanom turuu udakoopan Tominkaru pidanannao? Tominkaru pa'an wuru'u dakota'oraz ĩdyaun kaimana'o pidannao nii. ³⁴ Kanom turuu ukian wadau'an: “oia'o ĩnao, marii ĩpataka'uta-ka'o”? Aonaa kanom. Usha'apanum kau'an, Christ Jesus pa'an wuru'u mawaka'oraz waunao oian dikin ii, oo powa'a zii manawun, Tominkaru kakudaniaz umawakan dauna'an. Kai umashaapan

umanawun nii Tominkaru diwa'ora antanapu, utoriinpan Tominkaru ati waunao dau'an.

³⁵ Ukau'an kandii turuu ubuutan waunao Christ kamarainapanun ai? Aonaa kanom. Wapataka'utakao pu'u, oo wabaiaapan pu'u dadara'o mashaapa-karu, oo wa'antamikita-kao pu'u wamishidan dikin ii, oo wabaiaapan pu'u zamazi-karu, oo aonaan pu'u ba'oran wakamichan nii. Wamashaapan pu'u kichana'iki-kia'o bii'i, oo pidannao zowian pu'u waunao, upu'u umarainpan waunao. ³⁶ Na'apa usaadinpan kotua'o Tominkaru paradan ida'a:

“Pupidanannaoun idi waunao,

ipai kamoo pidannao aipan pazowian waunao.

Wadi'itapa-kao, kaznizonao kawan, zowii-kariwainao ni'oraz.”*

³⁷ Mazan na'apa kida'o aimaakan sha'apan pu'u wa'ati, ipai'o nii wawazootan kidaz Jesus Christ, marainpa'oraz waunao kaminka'utan ida'an waunao.

³⁸ Ōgaru, ōaitapa kaimanaiman, aonaa kanom ka'itan pabuutan waunao Tominkaru kamarainapanun ai: kakupa-karu oo mawaka-karu, angelnao oo oia'o doronainao, aimaakan sha'apa'o kai oo sha'apa'o nii diina'iti'i, ³⁹ ma'ozaka-tinpainao doko ii oo imi'i baara an. Aonaa na'ia'oram toma-kariwai ka'iita'o pabuutan waunao Tominkaru kamarainapanun ai, uaidaniaz Christ Jesus wanaobanaa sha'apatanii ida'an.

9

Paaipan ati'o

Tominkaru zaamatan pidan

¹ Ōgaru, Christ ida'ati'o ōzaamatinpan, ōkowaadan mishi'o aonaa ōmariidinan mani. Ōnyukunuu, Kaimana'o

* 8:36 Psalm 44:22

Doronaa kazowautapaniaz kainaabata kapam aonaa òmariidinan mani kaiwuru'u. ² Tuukia'o ònyukunuu kasha'oratinan, na'iki karikaonan òdopitan ònyukunuu ii, ³ òmin-Jewnao dau'an, aona'oraz ìmishidan Christ. Òpishaa mani Tominkaru so'otan ògaru Christ di'iki, na'iki òkaboota-kao pataka'utin-kizai iti ìwadaun nii, na'apa'o turuan an mani ukaminka'utan ìmishidan Christ. ⁴ Ìnao Israelitenao,* Tominkaru zaamatanii paudainao nii pidannao bii iki. Ìnao ati'o utukapa-kidan pamanawunun. Ìnao ati'o utaan paparadan mishi'o ni'o usha'apan.† Ìnao ati'o utaan pakakinaori kida. Ìnao ati'o ukainaabatan na'apam mishi'o choochiapa-karu pa'ati. Ìnao ati'o ukowaadan pasha'apatan nii kaiman kida'o aimaakan. ⁵ Kotua'o ìdokožu-daunnao, umanawun kidainao.‡ Ìnao donozinaa di'iki'o Christ shakatauzonuz. Uruu Tominkaru, kazowautapa'oraz ipai aimaakan, marii karikaonan ukonaukii-kida-kao. Amen.

⁶ Aonaa uzauda-kida'ana'a, aona'o ni'i naa Tominkaru mishian wuru'u ukowaadaniaz pasha'apatan nii papi-danannao ati. Usha'apanum kau'an, aonaa ipai'o mani Israelitenao Tominkaru pidanannaoun. ⁷ Na'iki, aonaa ipai'o mani Abraham takaan-daunnao Tominkaru pidanannaoun. Tominkaru kian Abraham ati: “Soo Isaac takaan-daunnao òdakotan ni'oraz pudainao nii.”§ ⁸ Ukau'an, aonaa ipai'o mani Abraham takaan-daunnao, Tominkaru dakotan paudainao nii. Soo ukowaadani-inaouz pataan nii Abraham dani nii, uruu dainao pa'an mishi'o Abraham dainao. ⁹ Kaikapa'o Tominkaru

* **9:4** Israelitenao: ìnao dau'ati'o Jewnao kii-karu kapam. † **9:4** utaan paparadan mishi'o ni'o usha'apan: uruu dakota-kao covenant. Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii. ‡ **9:5** Kotua'o ìdokožu-daunnao uu, Abraham, Isaac, na'iki Jacob. Uruu Jacob, Israel kia'oraz kapam u'uu. § **9:7** Genesis 21:12

kian Abraham ati ukowaadan dono pasha'apata'azoonii: “Ōkaawan nii powaa ati ōaitanii amazada kawana'ati. Uruu dono kaudanipa'o ni'i naa pudaiaro Sarah, daonaio-ra'o nii odani nii.”*

¹⁰ Aizii wuru'u ūdaniz, uruu wadokozu-daun Isaac. Umazidan Rebecca tuma, na'iki okaudanin shamaannao† idi. ¹¹⁻¹² Mazan ishakatan ua'ii zii, na'iki isha'apatan ua'ii zii oia'o, oo, kaimana'o aimakaan, Tominkaru kian Rebecca ati: “Kiwiini'o ushakatan, uru'o nii kaudin padawu'ichan ati.”‡ Ukau'an Tominkaru zaamatan pidan padi'itapan kawana'ati pasha'apata'azoonii. Aonaa uzaamatan pidan usha'apatan idi aimakaan. ¹³ Na'apa ba'oran Tominkaru paradan kotua'o saada-ka'o kian: “Ōzaamatanii Jacob, mazan Esau, aonaa ōnyukunuu-atin.”§

¹⁴ Ukau'an, turuu mooko wakian: “Aonaa Tominkaru sha'apatan sakitapa aimakaan,” kii? Aonaa turuu.

¹⁵ Tominkaru kian kotua'a naa Moses ati:

“Ōkamunan-kidan nii pidan, ōkamunan-kida'azoonii, na'iki ōkasha'ora-kidan nii pidan, ōkasha'ora-kida'azoonii.”*

¹⁶ Ukau'an Tominkaru zaamatan pidan, aonaa pidan aipan ati'o mani, oo usha'apatan idi'o mani aimakaan, mazan Tominkaru kamunanun idi'o pa'an. ¹⁷ Kotua'o saada-kariwai Tominkaru paradan kowaadan Tominkaru kian Egypt ia'o naobanai ati: “Ōgaru aipan ati'o punaobanaitinan, ōkaiwaa kizi pugaru, ōtukapa-kida-kinaa nii ōma'ozakan, na'iki ōkainaabata-kinaa nii pidannao ati ipai amazada kawana'ati, ōgaru pa'an mishi'o manawun Tominkaru.”† ¹⁸ Ukau'an Tominkaru kamunan-kida

* **9:9** Genesis 18:10, 14 † **9:10** shamaannao: †uu Esau na'iki Jacob.

‡ **9:11-12** Genesis 25:23 § **9:13** Malachi 1:2-3 * **9:15** Exodus 33:19

† **9:17** Exodus 9:13-19

pidan, pakamunan-kida'azoonii. Na'iki udikintapada ba'oran pidan, udikintapada'azoonii.

*Tominkaru sha'apata
pasha'apata'azoonii*

¹⁹ Kaina'a'o nii panaadon pidan kian: “Mazan kandii nii mooko Tominkaru dakotan pidan sha'apatan oia'o? Kanom mooko ka'iita aonaa pasha'apatan Tominkaru aia-panii usha'apatan?”

²⁰ Mazan õgaru kian, aonaa turuu pidan dako'atin Tominkaru na'apa. Turuu mooko kubai idi'o aimakaan toma-kao kian toma'o ati paugaru: “Kandii nii putoman õgaru kaikapa'a?” kii. ²¹ Pidan tomapauzo aimakaan kubai idi, turuu ukaiwaan kubai paaipan kawana'ati. Pakaiwaapanii kubai di'iki, panaadon dya'utam utoman aimakaan. Bauda'apa utoman dowada sodi, kabaun konaunam-kinna nii, ba'oran utoman kaiwaa-karu nii ipai kamoo.

²² Na'apa'o Tominkaru, turuu usha'apatan aimakaan paaipan kawana'ati, utukapa-kida-kinna nii pato'oran, na'iki pama'ozakan manawun. Mazan upu'u aonaa up-ataka'utan sariapa aka pato'ora-kizinao, pataka'uta-karu ni'oraz ãaitinpan. ²³ Na'iki uaitapa-kida'azon idi kapam umanawunu'o paugaru pakamunan-kidaniinao ati, uminziiwa-kidaniinaouznaa ka'idiwaina'o nii diina'iti'i pamanawunun idi. ²⁴ Waunao wuru'u Tominkaru dapidaniinaouz, aonaa soo Jewnao bii iki'o mani karikao-nan, mazan Gentilenao bii iki'o kapam. ²⁵ Kaikapa'o Tominkaru kian, prophet Hosea saadanii ida'a:

“Pidannao aona'oraz õpidanannao mani kiwiin zii,
õdakotan nii ãdyaun õpidanannao nii.
Pidannao aona'oraz õmarainpan kiwiin zii,
õdakotan nii ãdyaun õmarainapaniinao nii.”‡

‡ 9:25 Hosea 2:23

²⁶ Na'iki ukian koshan:

“Wuru di'ia'a amazada Tominkaru parada-kiziz pidannao ati,

‘Aonaa õpidanannao mani unao,’ ukianuz,
na'ia'o nii ïdakota-kaō,

‘Tominkaru ma'ozaka'o manawun dainao nii.’”§

²⁷ Mazan prophet Isaiaħ kian Israelitenao dau'an:

“Israel takaan-daunnao iriban pu'u padamata iriba, iriba,
aonaa kanom ka'iitan paaitaan ïdyaun,
mazan ïwa'akun sodi'o nii karikaonan Tominkaru kazan-
naatan.

²⁸ Usha'apanum kau'an kadimana'aka'o nii
na'iki baukapa'aka'o nii

wanaobanaa pataka'utan pidannao pakian kawana'ati.”*

²⁹ Na'apa Isaiaħ kian kiwiin zii:

“Aonaan dono mani ma'ozaka'o manawun Naobanai
kawa'akuntan masakauda'u watakaan-daunnao,
kaimanaiman mani wamainaabata-kaō
Sodom na'iki Gomorrhah sannao† kawan.”‡

Aonaa Israelitenao mishidan Kaimana'o Kuwai

³⁰ Ukau'an na'apam dii wakian aizii? Aonaan pu'u
Gentilenao dawatan Tominkaru dakota-kinaa nii pau-
garu kaimana'o pidannao nii, upu'u Tominkaru dakotan
ïdyaun kaimana'o pidannao nii, ïmishidan idi Jesus.

³¹ Mazan Israelitenao, aonaa Tominkaru dakotan ïdyaun
kaimana'o pidannao nii, ïtiwaan pu'u paizo'atin ipai kak-
inaorii, Tominkaru dakota-kinaa nii ïdyaun kaimana'o
pidannao nii. ³² Mazan kandii nii? ïtiwaan idi pasha'a-
painpan kakinaorii kawana'ati, Tominkaru dakota-kinaa
nii ïdyaun kaimana'o pidannao nii, aonaa mishida-karu
ida'an mani. Uruu idi'o ïkaboinan paponapo'a'o kuba

§ 9:26 Hosea 1:10 * 9:28 Isaiaħ 10:22-23 † 9:29 Sodom na'iki
Gomorrhah: Putukapa kaarita token ii Parada-karu Masha'apannaada-kinao
di'ii. ‡ 9:29 Isaiaħ 1:9

di'iki. ³³ Kaikapa'o prophet Isaiah saadan Tominkaru paradan, Christ daua'o:

“Aushaa uabata: õmuudan nii kuba Zion[§] ii,
 kasharutapa'o nii pidannao nyukunuu,
 na'iki uruu di'iki'o nii itukurinpan na'iki ikaboinan.
 Mazan pidan mishida'oraz uruu,
 aonaa na'apainim nii uba'azootin-kida-kaao umishi-
 dan dikin ii uruu.”*

10

¹ Õmin-mishidannao, tuukii õaipan Tominkaru kazannaatan õmin-Israelitenaoun. Na'apa'o õtoriiinpan Tominkaru ati idau'an! ² Õgaru, õaitapanii idyaun na'iki turuu õkakuwaapan idau'u. Tuukia'o itiwainan pasha'apatan aimaakan kaimana'o nii Tominkaru ati. Mazan isha'apaapaniaz, pana'iti'ora'a naa imaatapakan idi na'apam Tominkaru kazannaatan pidan. ³ Aonaa inyukunuu-atin na'apa'oram ida'ana'o Tominkaru dakotan pidan, kaimana'o pidan nii. Itiwaan pasha'apatan aimaakan Kakinaorii kawana'ati, ikashadan idi wuru'u Tominkaru dakota-kinaaz pidan, kaimana'o pidan nii. ⁴ Mazan Christ wuru'u sha'apata'oraz pa'an ipai kakinaorii aiapanii sha'apata-kaao. Ukau'an ipai mishidainauz Christ, Tominkaru dakotan idyaun kaimana'o pidannao nii.

Turuu Tominkaru kazannaatan ipai pidan

⁵ Kaikapa Moses saadanu'u, Tominkaru dakotan dau'an pidan, kaimana'o pidan nii, kakinaorii izo'ati-kaao ida'an: “Pidan sha'apatan an ipai, ipai aimaakan kakinaorii kawana'ati, karikaonanuo'o nii ukakupan.”*

§ 9:33 Zion, oo Jerusalem. * 9:33 Isaiah 28:16 * 10:5 Leviticus 18:5

⁶ Mazan kaikapa kii-karu Tominkaru dakotan dau'an pidan, kaimana'o pidan nii, umishidan ida'ana'oraz Christ: “Aonaa pukia'ana'a punyukunuu ii, kanoma'o nii mako aokazi iti?” (nanka'o nii Christ imi'i baara ati). ⁷ “Na'iki aonaa pukia'ana'a, kanoma'o nii mako mawakainao pidannao wiizi iti?” (nanka'o nii Christ powaa ati).[†] ⁸ Mazan saada-kariwai Tominkaru Paradan kian koshan: “Tominkaru di'iki'oraz kuwai, aonaa kasha'apanna'o mani uaitapa-kae, turua'o pukakuwaapan na'iki pudi'itinpan udau'u.”[‡] Uruu wuru'u kuwai wakowaadapaniaz, Tominkaru dakotanz pidan, kaimana'o pidan nii, pamishidan ida'an Christ. ⁹ Pukian an pidannao ati: “Jesus, uruu umanawunu'o õNaobanaa,” na'iki pumishidan an punyukunuu iki Tominkaru kakudan uruu umawakan dauna'an, Tominkaru kazannaatan nii pugaru. ¹⁰ Wamishidan idi'o wanyukunuu ii, Tominkaru dakotan waunao kaimana'o pidannao nii. Na'iki wakowaadan idi'o Jesus, uruu umanawunu'o waNaobanaa, Tominkaru kazannaatan waunao. ¹¹ Tominkaru Paradan saadinpa'o kian: “Na'ia'oram pidan mishida'o uruu, aonaa na'apainim nii uba'azootinan pamishidan dikin ii uruu.”[§] ¹² Ipai pidan dau'ati'o kaiwuru'u, usha'apanum kau'an aonaa Jewnao pana'an Gentilenao ai. Tominkaru, uruu ipai pidannao Naobanaa, na'iki utaa kaiman kida'o aimaakan ipai pidan ati pishaa'oraz ukaminka'utan paugaru. ¹³ Tominkaru Paradan saadinpa'o kian: “Ipai pidan pishaa'oraz Naobanai Tominkaru kaminka'utan paugaru, ukazannaatan nii.”*

¹⁴ Mazan na'apam nii mooko ipishaan wuru'u pamamishidakaniaz kaminka'utan paugaru? Na'iki na'a-

[†] 10:7 Deuteronomy 30:13 [‡] 10:8 Deuteronomy 30:14 [§] 10:11 Isaiah

28:16 * 10:13 Joel 2:32

pam nii mooko ãmishidan uruu, ãmaabatakan pu'u udaua'o? Na'iki na'apam nii mooko ãabatan udaua'o, aonaan pu'u kuwai kowaada-kao ã'ati? ¹⁵ Na'iki na'apam nii mooko kuwai kowaada-kao, aonaan pu'u kakuwaapauzonao dyuuda-kao? Tominkaru Paradan saadinpa'o kian: “Kaiman manawun wa'ati pidannao wa'atin ãkowaadapan kaimana'o kuwai.”†

¹⁶ Mazan aonaa ipai pidannao nyukunuu-atin Kaimana'o Kuwai. Isaiah kian Israelitenao dau'an: “Naobanai Tominkaru, aonaa iriba mani pidannao mishidan wakowaadapaniaz kuwai.”‡ ¹⁷ Ukau'an pidan mishidan, uabatan idi'o Kaimana'o Kuwai. Na'iki uabatan Kaimana'o Kuwai, kakuwaatin-karu idi'o Christ dau'u.

¹⁸ Mazan mishi'o mooko aonaa Israelitenao abatan wuru'u Christ daua'oraz kuwai? ãabatanii padamata! Tominkaru Paradan saadinpa'o kian: “Ipai na'ia'akam pidannao abata'a naa kuwai.

Na'iki kuwai kowaada-kao ipai amazada kawana'ati.”§

¹⁹ Mazan mishi'o mooko aonaa Israelitenao aitapan Tominkaru di'iki'oraz kuwai? ãaitapanii padamata! Ki-wiin, Moses saadan Tominkaru paradan ãdau'an kaikapa'a:

“Ökishauzidan nii unao,
ösha'apatan ida'an kaimana'o aimaakan
ba'oran kaduz pidannao ati.

Öto'oradan nii unao
ösha'apatan ida'an kaimana'o aimaakan pidannao ati,
maaitapin-kainaouz.”*

²⁰ Isaiah, aonaa utarian usaadan Tominkaru Paradan kaikapa'a:

“Pidannao aona'oraz ãdawatan ögaru,
upu'a'o nii ãikodan ögaru.

† 10:15 Isaiah 52:7 ‡ 10:16 Isaiah 53:1 § 10:18 Psalm 19:4 * 10:19 Deuteronomy 32:21

Pidannao aona'oraz ïaitapa'azon õdau'an,
 upu'a'o nii õaitapa-kidinan ï'ati.”†

²¹ Mazan Isaiah saadanii ida'a, Tominkaru kian Israelite-
 nao dau'an:

“Ipaï kamoo õdapadautan õpidanannao
 ïpadanata kizi õ'ida'ati,
 mazan dikintapa ïdyaun,
 aonaa ïabata'azon õgaru.”‡

11

Aonaa Tominkaru marina'atan

Israelitenao

¹ Ukau'an, Tominkaru marina'atan naa mooko
 papidanannao Israelitenao wuru'u? Aonaa!
 Usha'apanum kau'an, õgaru Israelite kapam, Abraham
 takaan-daun, Benjamin donozinaa di'iki'o. ² Aonaa
 Tominkaru marina'atan papidanannao kotua'oraz
 uzaamatan. Na'apa sha'atii Tominkaru paradan
 saada-kariwai kian Elijah dau'an, ukaakapan dono
 Israelitenao: ³ “Naobanai Tominkaru, ïzowia'a naa
 prophetnao pudyuudaniinao ï'idi'iti. Na'iki ikaboobi'ia'a
 naa altar kida, pidannao kawaodapa-kiziz uzai kida
 pu'ati. Õba'orantina'a naa õwa'akinan. Aizii ïtiwaan naa
 pazowian õgaru kapam!”*

⁴ Mazan Tominkaru kian u'ati: “Kaina'a õtaapani'i
 naa õpidanannao 7,000 daonaioranao. Aonaa na'ia'oram
 ïdyaun taapa'o Baal umanawun nii, ba'oran pidannao
 taapaniaz patominkarun nii.”†

⁵ Na'apa kapam kai, kaina'a masakauda'u Israelite-
 nao Tominkaru zaamatanii papidanannao ni'o, soo paka-
 munanun idi manawun. ⁶ Ukau'an aonaa ïsha'apatan

† 10:20 Isaiah 65:1 ‡ 10:21 Isaiah 65:2 * 11:3 1 Kings 19:10, 14

† 11:4 1 Kings 10:18

idi'o mani kaimana'o aimaakan Tominkaru zaamatan ïdyaun papidanannao nii. Mazan uzaamatan an mani ïdyaun ïsha'apatan idi kaimana'o aimaakan, aonaa mani umishiin wuru'u uzaamatanuz ïdyaun pakamunanun idi karikaonan.

⁷ Ukau'an, aonaa ipai mani Israelitenaο ikodan wuru'u tuukia'oraz ïaipan paikodan. Mazan masakauda'u'oraz ïbii iki Tominkaru zaamatan, ïnao pa'an ikodazu. Mazan baokoinao, Tominkaru dadarada ïnyukunuu. ⁸ Na'apa usaadinpan Tominkaru Paradan ida'a:

“Tominkaru aipan ati'o ïmaaitapinkan.

Atii kai pakawan utaratapan ïawun,

aonaa kizi ïaitapan kanom patukapanii,

na'iki u'ïnidapan ïkinao kida,

aonaa kizi ïaitapan kanom paabatanii.”[‡]

⁹ Na'apa kapam king David kian Tominkaru ati Israelitenaο dau'an:

“Marii ïzaamata-kaο masha'apakiaka ïkonaukiitinan pu'u,

Marii ïpataka'uta-kaο pasha'apaapanii winipinaa nii!

¹⁰ Marii ï'ishaawunun, aonaa kizi ïtukapan.

Marii karikaonan ïbaiatan kasha'ora'o.”[§]

¹¹ Aizii, Israelitenaο kasharutinan na'iki ïwaotanuz ïmamishidakan idi'i naa Christ, aonaa na'itim mooko ïsaabaa-kaο? Aonaa turuu una'apan! Mishi'oraiman, ïmamishidakan idi, Tominkaru kazannaatan naa Gentilenaο, Israelitenaο kishauzi-kinaa nii ï'ati. ¹² Israelitenaο mamishidakan idi, umanawun kida'o aimaakan sha'apan ipai pidannao ati. Na'iki ïwaziwaan idi Tominkaru kamunanun, Gentilenaο zaamatan naa umanawun kida'o aimaakan. Aitaniimana'o nii ukau'an umanawun kida'o aimaakan sha'apan ipai pidannao ati, Israelitenaο mishi-dan dono'o naa Christ.

[‡] 11:8 Deuteronomy 29:4; Isaiah 29:10 § 11:10 Psalm 69:22-23

Tominkaru kazannaatan Gentilenao

¹³ Aizii õparadan u'ati Gentilenao, mishidainaouz Christ. Tominkaru dyuudan õgaru kakuwaapa'o nii u'ati, na'iki õatadapa wuru'u õkaudin-kizi ni'oraz, ¹⁴ õaipan idi õiribannao Israelitenao kishauzin unao ati, turuu kizi Tominkaru kazannaatan inao bii iki pidannao. ¹⁵ Tominkaru marina'atan idi Israelitenao, ukaimanaakakidan naa ba'oran kaduz pidannao patuma. Aitani-imana'o nii kaimana'o aimaakan sha'apan ipai pidannao ati, Tominkaru zaamatan dono'o naa Israelitenao powaa iti. Na'apa'o nii ukaimanan pidan mawaka'o kakudan kawan powaa iti.

¹⁶ Pidan taan dono Tominkaru ati kiwiini'o patomanii bread bauda'apa'o poroom-bi'i di'iki, ipai wuru'u poroom-bi'inaaz Tominkaru idiwau'uka'a naa wuru'u. Na'iki pidan taan dono Tominkaru ati papaoriba kadunaa, ipai uwaoda kida uidiwau'uka'a naa wuru'u. Na'apa'o kawanu'o wuru'u Israelitenaouz. Tominkaru zaamatan idi kotua'a naa idokozu-daunnao papidanannao nii, ipai itakaan-daunnao Tominkaru zaamatanii' naa papidanannao nii wuru'u. ¹⁷ Paowa-kariwai atamun kawanu'o wuru'u Israelitenaouz. Pidan dukutan kawan paoribai waoda kida, udauna'an usakadan iwadaun nii ba'oran atamun waoda idi, amazada ii aka'oraz usodan. Unao Gentilenao atamun waoda kawanu'o, amazada ii aka'oraz ukadunaa sodan. Aizii uzaamatan naa kaimana'o aimaakan Israelitenao zaamatan kawan. Na'apa atamun waoda amazada ii aka'oraz ukadunaa sodan zaamatan kawan paoribai aiba paziwu-kinaa nii, uishitaba'u di'iki'oraz uwa'atin. ¹⁸ Mazan aonaa pa'i utaapinpa'ana'a umanawun nii Israelitenao ai, dukuta-kariwai paoribai waoda kida kawanu'oraz. Udi'itapa, unao atamun waoda kawanu'o karikaonan. Aonaa atamun waoda ida'ana'o mani atamun ishitaba'u kakupan. Mazan uishitaba'u ida'ana'o pa'an uwaoda kakupan.

¹⁹ Mazan kaina'a'o nii panaadon ukian: “Mazan paoribai waoda kida dukuta-ka'o, turuu kizi waunao sakada-ka'o iwadaun nii.” ²⁰ Na'apa'o mishi kaiwuru'u: mazan idukuta-ka'o imamishidakan idi'o Christ. Aizii unao Gentilenao, usakada-ka'o iwadaun nii umishidan idi'o. Ukau'an aonaa u'atadinpa'a naa, mazan uzau-dina'a naa udukuta-ka'o ai. ²¹ Aonaa Tominkaru karodapa'akan papataka'utan Israelitenao, paoribai waoda kida kawanu'oraz padamata. Aizii unao mani, u'itiiman ukarodapa'akan nii papataka'utan unao?

²² Ukau'an udi'itapa kaimanaiman na'apam Tominkaru kamunanban, na'iki uto'oraban. Uto'oraban wunao ati'i mamishida-kainaouz. Mazan unao ati, ukamunanun, karikaonanun an mazan umishidapan. Aonaan dono'o naa umishidapan, na'apa'o nii kapam udukuta-ka'o. ²³ Aizii Israelitenao kapam, isakadan ana'a naa pamishidan, isakada-ka'o nii powaa ati paoribai ida'ati. Usha'apanum kau'an, Tominkaru turua'o usakadan idyaun powaa ati. ²⁴ Unao Gentilenao, atamun waoda kawanu'o, dukuta-kariwaiz amazada ii aka'o usodan di'iki, udau-na'an usakada-ka'o paoribai waoda nii, aona'oraz turuu uzau-da-kida-ka'o una'apata-ka'o. Aizii Israelitenao, paoribai waoda manawun kawanu'o idyaun, ukau'an powa'a'o nii umasha'apannan Tominkaru sakadan idyaun powa'a ati pakadunaa ida'ati.

*Tominkaru kamunanun
ipai pidan ati*

²⁵ Aizii, omin-mishidannao, oaiapan uaitapan kaimanaiman mashaa'oraz utaapauzo-ka'o zii kiwiin, aonaa kizi u'atadinpan. Tominkaru aipan ati'o Israelitenao bii iki'o pidannao dikintapadinan. Mazan idikintapan katokon-tinan nii, Gentilenao mishidan dono'o naa Tominkaru aitan kawana'ati. ²⁶ Uruu

dauna'an, ipai'o ni'i naa Israelitenao kazannaata-kaao, na'apa usaadinpan Tominkaru paradan ida'a:

“Zion* iki'o nii Tominkaru pidanannao kazannaatiki wa'atin,
 uru'o nii so'ota ipai Jacob takaan-daunnao išha'apaa-pan ai oia'o.

²⁷ Ōmishian nii wuru'u ōparadanuz, ōsha'apata'azooniaz
 ī'ati,†
 ōso'otan dono'o naa ī'oian.”‡

²⁸ Israelitenao kashadan idi Kaimana'o Kuwai, ukau'an Tominkaru taruba ĩdyaun, Kaimana'o Kuwai kaawakinaa nii unao Gentilenao ida'ati. Mazan Tominkaru zaamatan idi ĩdyaun kotua'a naa papidanannao nii, pakawan umarainpan ĩdyaun. Usha'apanum kau'an, na'apa'o ukowaadan ĩdokoza-daunnao ati, pasha'apatan nii. ²⁹ Usha'apanum kau'an, Tominkaru zaamatan an papidanannao nii, na'iki ukian dono ukaminka'utan nii ĩdyaun, aonaa na'apainim nii upana'adan pa-nyukunuu. ³⁰ Kiwiin zii unao Gentilenao, tuukii udikintapan Tominkaru. Mazan aizii, Tominkaru kamunan-kidan unao, Israelitenao dikintapan idi'i naa uruu. ³¹ Aizii kai, ĩnaou'u naa dikintapa Tominkaru, na'apa'o nii kapam ukamunan-kidan ĩdyaun diina'iti'i, ukamunan-kidan kawan unao Gentilenao. ³² Ukau'an ipai Jewnao na'iki Gentilenao dikintapainauz, Tominkaru taratapanii kawanu'o ĩdyaun, aonaa kizi ĩkidoopan padikintapan ai uruu, na'apa'o ida'an kizi utukapa-kidan pakamunanun ī'ati.

Tominkaru konaukii-kida-kaao

* **11:26** Zion, oo Jerusalem. † **11:27** ōsha'apata'azooniaz ī'ati: uruu dakota-kaao Pa'ina'o Covenant. Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii, 'covenant' waranu'u. ‡ **11:27** Isaiah 59:20-21; 27:9

³³ Umanawunu'o mishi Tominkaru kamunanun! Uka'iita mishi padi'itapan pasha'apata'azoonii, na'iki uaitapa kaimanaiman na'apam pasha'apatan pasha'apata'azoonii! Kanom aitapa Tominkaru di'itapan na'iki usha'apata'azoonii? Kandii aitapa na'apam nii Tominkaru sha'apatan wuru'u pasha'apata'azooniaz?

³⁴ Kotua'o saada-kariwai Tominkaru Paradan kian:

“Aonaa kanom aitapan na'apa'oram waNaobanaa Tominkaru di'itapan aimaakan.

Na'iki aonaa kanom kakinaotan uruu usha'apata kizi aimaakan.[§]

³⁵ Aonaa na'ia'oram pidan taa'o aimaakan Tominkaru ati, marii kizi ukawadauntanuz.”

³⁶ Ipai aimaakan utomanii na'iki utaapanii pa'idiwaru, na'iki uaipan kawana'ati'o ipai aimaakan sha'apan. Marii karikaonan Tominkaru taapa-kaao umanawunu'o nii. Amen.

12

Marii mishidainao taainan kaimanaiman Tominkaru ati

¹ Ukau'an õmin-mishidannao, Tominkaru kamunan-kidan idi dobata unao, õpishaan tuukii unao: utain kaimanaiman Tominkaru ati, zowii-kariwai aimaakan taakao kawan, mazan unao kakupan pu'u pa'an, usha'apata kaiman aimaakan Tominkaru konaukii-kidan nii. Na'apa'o wuru'u utaapa-kaoz umanawun nii.

² Aonaa utamakapa'ana'a udazaba anainao pidannao kaduz, maaitapa-kainauz Tominkaru. Mazan ukashapa'a naa Tominkaru pana'adan udi'itapan, pa'inaa kizi'i naa ukaduz. Na'apa'o ida'ana'o nii uaitapan na'apam Tominkaru aipan mashaapa-karu, wuru'u kaimana'oraz na'iki ukonaukii-kidaniaz na'iki sakitapa'oraz.

³ Tominkaru kamunanun idi õ'ati, na'iki uzaamatan idi õgaru, kowaadapa'o nii paparadan, õkian ipai unao

§ 11:34 Isaiah 40:13

ati mishidainao: Mana'a utaapinpa'ana'a umanawun nii powa'a zii uka'iitan ai usha'apatan aimakaan, mazan udi'itapa usha'apatan aimakaan patumaaka wuru kawana'ati'i Tominkaru aipan ati'oraz uka'iitan usha'apatan, umishidan ida'ana'oraz uruu. ⁴ Pidan nanaa bauda'apa, mazan iriba usha'apauzin, na'iki pana'a kida ikaminka'utan unanaa. ⁵ Ukau'an na'apa'o kapam waunao mishidainaouz. Mishi iriba waunao padamata, mazan Tominkaru baokopatan idi waunao Jesus Christ ida'ati, bauda'apa'o kawanu'o wananaa, na'iki ipai washa'apauzin kida, pana'a kida ikaminka'uaakan.

⁶ Pana'a kida Tominkaru taan wa'ati waka'iitanii washa'apatan. Ukau'an marii washa'apata wuru'u waka'iitaniaz washa'apatan. Puka'iitan an pukowaadan Tominkaru di'iki'o kuwai, marii pukowaadan wuru'u pumishidaniaz. ⁷ Puka'iitan an pukaminka'utan pidannao, pukaminka'uta idyaun. Puka'iitan an putominapa-kidan pidannao Tominkaru paradan dau'u, marii putominapa-kidan idyaun. ⁸ Puka'iitan an puma'ozakadan mishidainao nyukunuu, marii puma'ozakadan idyaun. Puka'iitan an puka'idiwatan pidan pusha'apauz idi, marii puka'idiwatan kaimanaiman na'iki konaukia'o ida'an. Puka'iitan an pukazowautapan puiribannao, marii pukazowautapan kaimanaiman. Puka'iitan an pukamunan-kidan pidan baiaapa'o kasha'ora'a, pusha'apata punyukunuu konaukian ida'an.

⁹ Mishiiiman pa'i umarainpaaka. Umuuda oia'o aimakaan. Kaimanaiman uzaaminapa kaimana'o ida'ati. ¹⁰ Umarainpaaka tuukii na'apa inawuzuinoo manawun kawan. Unao kiwiin uaida-kida'a utapan uiribannao umanawun nii. ¹¹ Mana'a uzoono'o na'a, mazan minziwa na'iki konaukii ukaudin waNaobanaa ati. ¹² Konaukii umashaapa, uzaudapan idi'i naa Tominkaru

sha'apata'azoonii u'ati. Mana'a ukashadina'ana'a aimakaan kasha'ora'o sha'apan dono u'ati. Karikaonan utoriinapa Tominkaru ati. ¹³ Kaina'an dono unao bii'i aipa'o pakaminka'uta-ka'o, utaa i'ati aimakaan kaina'a'o u'ida'a. Konaukii udapaapa udapu ati tawarainao.

¹⁴ Pidannao antamikitan dono unao, utoriinapa Tominkaru ati, usha'apata kizi kaimana'o aimakaan i'ati, aonaa upishaa'ana'a usha'apatan dikauda'o aimakaan i'ati. ¹⁵ Pidannao konaukian dono, ukonaukii ituma. Ba'orainao nyukunuu kasha'oran dono, ukasha'ora ituma. ¹⁶ Patumaaka utaapa unyukunuu umin-mishidannao tuma. Mana'a u'atadinpa'ana'a, mazan ukaudin sha'apa'oram karikaonan pidannao tuma. Mana'a utaapinpa'ana'a aitapa'o nii ba'orainao ai.

¹⁷ Usha'apata-ka'o dono oia'o ida'an, mana'a ukauna'ana'a. Udi'itapa pa'an usha'apatan kaimana'o aimakaan ipai pidannao ati. ¹⁸ Uturuan an, umashaapa kaiman ipai pidan tuma.

¹⁹ Aizii õmin-mishidannao, pidan sha'apatan dono dikauda'o aimakaan u'ati, mana'a ukauna'ana'a, marii Tominkaru pa'an kaunaata unao. Usha'apanum kau'an kaikapa'o usaadinpan kotua'o Tominkaru Paradan ida'a: “Õgaru'o nii kaunaata;

õgaru'o nii kawinipinaata powaa iti,”*

Naobanai kian.

²⁰ Mazan kaikapa'o pa'an usaadinpan koshan Tominkaru Paradan ida'a:

“Pidan to'ora-kizaitapa'o pugaru zamazin dono,
putaa u'ati aimakaan unikan nii;

umaradakon dono, putaa u'ati utuzan nii.

Pusha'apatan an na'apa'o u'ati,

* 12:19 Deuteronomy 32:35

uba'azoinpan nii pa'ida'a pasha'apatanii aimaakan dau'an."[†]

²¹ Mana'a putaapada'ana'a dikauda'o aimaakan sha'apata-kariwai pu'ati sha'apata-kidan pu'ati dikauda'o aimaakan. Mazan pusha'apata mishi'oraiman kaimana'o aimaakan, na'apa'o ida'ana'o nii pudikintan.

13

Mishidainao

na'iki wiizai zowaunaanao

¹ Marii pa'i ipai pidannao izo'atin wiizai zowau-naanao, usha'apanum kau'an, Tominkaru aipan ati'o wuru'u ikazowautapanuz wiizai. Kai'oraz wiizai zowau-naanao, Tominkaru wuru'u zaamata'oraz idyaun kazowautapa'o nii wiizai. ² Ukau'an, pidan dikintapan dono idyaun, udikintapan Tominkaru zaamatanii wiizai zowaunaanao ni'o wuru'u. Na'iki pidan dikintapa'oraz idyaun, paipan ati'o nii upataka'uta-kidinan. ³ Pidan sha'apata'o kaiman aimaakan, aonaa kanom nii utarian wiizai zowaunaanao ai. Mazan pidan sha'apata'o dikauda'o aimaakan, taria'o nii umashaapan. Ukau'an, aonaan dono puaipan pumashaapan tarii wiizai zowaunaanao ai, pusha'apata kaimana'o aimaakan, uruu kaimana'o nii i'ati. ⁴ Usha'apanum kau'an Tominkaru poitorunao wuru'u inaouz, sha'apata'o nii kaimana'o aimaakan unao ati. Mazan pidan sha'apatan an dikauda'o aimaakan, taria'o nii umashaapan. Usha'apanum kau'an, ipataka'utan nii pidan usha'apatan dono dikauda'o aimaakan. Tominkaru ati'o wuru'u ikaudinanuz, ipataka'utan dono pidan sha'apata'oraz dikauda'o aimaakan. ⁵ Uruu idi, marii uizo'atin wiizai zowaunaanao, aonaa soo ipataka'utan ai mani unao, mazan uaitapan idi kaimana'o wuru'u na'apa'oraz.

[†] 12:20 Proverbs 25:21-22

⁶ Uruu idi'o marii kapam ukawinipinaatan tax, wiizai zowaunaanao ati. Usha'apanum kau'an, Tominkaru ati'o ikaudinan wuru'u, ikazowautapanuz wiizai. ⁷ Ukau'an usha'apata wuru'u iaipaniaz usha'apatan. Iaipan dono ukawinipinaatan tax, ukawinipinaata i'atiz. Kaina'an dono ba'oran tax iaiapanii kawinipinaata-ka, marii ukawinipinaatan kapamaz. Utaapa ipai idyaun umanawunu'o nii.

Wamarainpaaka

⁸ Mana'a umawinipinaatapa'ana'a pidan. Soo marainpaaka-karu pa'an umawinipinaatapa uiriban ai. Pidan sha'apatina'o na'apa, izo'ati'o ipai Kakinaorii wuru'u. ⁹ Kaikapa'oraz Tominkaru kakinaori kida'a: Mana'a puba'orantapa'ana'a. Mana'a puzowia'ana'a pidan. Mana'a pukoidapa'ana'a. Mana'a puna'azootapa'ana'a ba'oran pidan idiwau. Na'iki ipai ba'oran kakinaorii kida, ibaokopatinan kaikapa'a: "Pumarainapa ipai pidan na'apa pumarainpan kawan punanaa." ¹⁰ Pidan marainpa'o pairiban, aona'o nii usha'apatan dikauda'o aimaakan pairiban ati. Ukau'an pidan marainpa'o pairiban, sha'apatina'o ipai kakinaorii aipan kawana'ati.

¹¹ Aizii na'apa'a naa pa'i umashaapa, uaitapan idi umanawunu'o aimaakan sha'apa'azon dono'ora'a naa wuru'u wamashaapanuz kai. Ukau'an, uzaudinpa'a naa pa'i, usha'apanum kau'an, wakazannaata-ka, kamoon, powa'a'ora'a naa umaonapatan wasakadinan dono'o wamishidan ai. ¹² Maonapa'a naa maruta'o dobatan, na'iki aizii wakanada'akan naa wuru'u. Mana'a naa washa'apaapa'ana'a aimaakan kida maruta'o dono'oraz usha'apaapauzo-ka. Washa'apata'a naa aizii kaiman kida'o aimaakan wakandan pu'u. ¹³ Kaimana'a naa washa'apainapa, kanada'o-karua'oraz pidannao

mashaapan kawan. Aonaa wamako'ona'a mapidankiika'o baokopainapa-karu di'iti, oo wapo'idi'i na'a. Mana'a naa waba'orantapa'ana'a, oo wakaiwaa'ana'a wananaa madoronaa-daun na'iki kakiba'azonna'o ida'an. Mana'a naa wazunaapaaka'ana'a, oo wakishauziaaka'ana'a. ¹⁴ Na'iki mana'a naa wadi'itinpa'ana'a washa'apata'azon dau'u oia'o aimaakan, tuukia'oraz wananaa sha'apata'azon. Mazan mishi'oraiman, watamakapa'a naa pa'an Naobanai Jesus Christ kaduz.

14

Mana'a wadakota'ana'a wamin-mishidan oia'o pidan nii

¹ Konaukii udapaapa mishidainao aona'oraz zii imishidapan ma'ozakan. Mana'a ukashadaakapa'ana'a ituma, imishidapan idi pana'a unao ai. ² Panaadon kaina'a pidannao, aona'oraz zii imishidapan ma'ozakan, iti-iman aonaa Tominkaru taapadan dunai nika-ka'o, uruu idi inikan soo paowa-kariwai karikaonan. Na'iki kaina'a ba'oran mishidainao, itaitapa turuu panikan kanom kaduz karikaonan wanyukunui. ³ Pidan nika'oraz kanom kaduz karikaonan wanyukunui, aonaa kizi pa'i udakooapan wuru'u aona'oraz unikan dunai. Na'iki pidan aona'oraz unikan dunai, aonaa kizi pa'i udakotan oia'o pidan nii, nika'oraz kanom kaduz karikaonan wanyukunui. Usha'apanum kau'an, Tominkaru zaamatanii uruu papidanan nii. ⁴ Kandii nii pudakotan ba'oran pidan poitoru oia'o nii? Unaobana'o nii pa'an kowaada usha'apatan kaiman aimaakan, oo aonaa. Kaimana'o nii usha'apatan aimaakan, usha'apanum kau'an ma'ozaka'o wuru'u wanaobanaa Tominkaruz, turua'o ukaminka'utan usha'apatan kaiman pakaudin-kizi.

⁵ Na'apa kapam, kaina'a panaadon mishida'o, utapan pabi'i kida kamoo umanawunu'o nii ba'oran kamoo

kida ai. Mazan ba'oran pidan ati, ipai kamoo na'apa kida pa'idiwaru umanawunun. Marii ipai pidan aitapan kanom kaimana'o aimaakan pasha'apatan nii. ⁶ Pidan taapa'oraz pabi'i kida kamoo umanawun nii, utaapan idi'o Tominkaru umanawun nii wuru'u. Aizii pidan nika'o-raz kanom kaduz karikaonan wanyukunui, unikanuz, utaapan idi'o kapam Tominkaru umanawun nii wuru'u. Usha'apanum kau'an utoriinapanii Tominkaru ati panikanii dau'an. Na'apa kapam, pidan aona'oraz unikan pabi'i kida wanyukunui, aonaa unikanuz, utaapan idi'o Tominkaru umanawun nii wuru'u, na'iki utoriinapanii kapam Tominkaru ati panikanii dau'an. ⁷ Aonaa na'ia'oram waunao mashaapan wa'ati'o karikaonan. Na'iki aonaa na'ia'oram waunao mawakan wa'ati'o karikaonan. ⁸ Wakakupan an, wanaobanaa Jesus Christ ati'o wuru'u wakakupanuz. Na'iki wamawakan an, waNaobanaa ati'o wuru'u wamawakanuz. Ukau'an, wakakupan an, oo wamawakan an, waNaobanaa idiwau waunao. ⁹ Uruu idi'o Jesus Christ mawakan na'iki ukakudan powaa iti, uruu kizi ipai pidannao, mawakainao na'iki kakupainao Naobanaa nii.

¹⁰ Aizii pugaru, nika'oraz paowa-kariwai karikaonan, kanom nii pudakotan pumin-mishidan oia'o pidan nii, unikan idi kanom kaduz karikaonan wanyukunui? Aizii pugaru kapam, nika'oraz kanom kaduz karikaonan wanyukunui, kanom nii pudakoopan pumin-mishidan, umanikakan idi pabi'i kida wanyukunui? Ipai'o nii waunao kadishitan Tominkaru kanaapu ii diina'iti'i. Uruu'o nii pa'an: “kaiman,” oo, “aonaa ukaimanan,” kii, washa'apatanii kida dau'an. ¹¹ Tominkaru Paradan saadinpa'o kian:

“ ‘Mishi òkakupan idi,’ Naobanaa kian,

‘mishi'o nii ipai pidannao dawukan òkanaapu ati,

na'iki ipai'o nii pidannao kowaadan, õgaru wuru'u
Tominkaruz.' ”*

¹² Ukau'an ipai waunao, wakowaadan nii washa'apatanii
dau'u Tominkaru ati.

*Aonaa wawaota-kida'ana'a
wamin-mishidan*

¹³ Ukau'an aona'a naa wadakota'ana'a wamin-mishidan
oia'o pidan nii. Mazan mishi'oraiman, watoma'a
naa wanyukunuu aonaa kizi washa'apatan aimaakan
pozawata-kida'o nii idyaun oia'o di'iti. ¹⁴ Õzaamatinpan
idi waNaobanaa Jesus Christ ida'ati, õaitapa kaimanaiman
aonaa na'ia'oram wanyukunui oia'o Tominkaru ati unika-
kao an. Mazan pidan zauda-kidan an oia'o Tominkaru ati
unika-kao wuru'u wanyukunuiz, aizii unikan anaz, oia'o
wuru'u usha'apataniaz. ¹⁵ Pukasha'oradan an pumin-
mishidan nyukunuu punikan idi wanyukunui, aona'oraz
uzauda-kidan ukaimanan unika-kao, aonaa pumarainpan
mani uruu wuru'u. Aonaa pu'oia'ana'a pumin-mishidan
nyukunuu punikan ida'an wanyukunui aona'oraz uzauda-
kidan ukaimanan unika-kao, uruu dikin ia'o Christ
Jesus mawakan. ¹⁶ Aonaa putaapada'ana'a kaimana'oraz
pu'itiiman pusha'apatan aimaakan, kaunamanaata-
kao dikauda'o nii. ¹⁷ Usha'apanum kau'an Tominkaru
naobanaitapa-kao, aonaa aimaakan nika-kao, oo tuza-kao
di'ii'aka'o mani. Mazan mashaapa-karu sakitapa, kaiman,
na'iki konaukii, Kaimana'o Doronaa kaminka'utan
ida'an waunao. ¹⁸ Pidan kaudinan an na'apa Christ
ati, kaimana'o nii Tominkaru ati. Na'iki kaimana'o nii
pidannao paradan udau'an.

¹⁹ Ukau'an, marii karikaonan watiwaa washa'apatan
kaimana'o aimaakan, wamashaapa kizi kaiman wamin-
mishidannao tuma, na'iki wama'ozakada kizi ñnyukunuu.

* **14:11** Isaiah 45:23

²⁰ Aonaa pupataka'ua'ana'a Tominkaru sha'apataniaz mishida'o nyukunuu ii, punikan ida'an wanyukunui. Ipai wanyukunui turua'o unika-ka'o. Mazan dikauda'o wuru'u pidan nikanuz wanyukunui pawaota-kidakinaa nii pamin-mishidan oia'o di'iti. ²¹ Ukau'an sakitapa'o aimakaan sha'apata-ka'o: aonaa punika'ana'a wanyukunui, oo putuza'ana'a ma'ozaka'o riwunii, oo pusha'apata'ana'a aimakaan pumin-mishidan waota-kinaa nii oia'o di'iti. ²² Ukau'an na'apa'oram pumishidanii, soo Tominkaru ati puparada udau'an. Pidan sha'apatan an paaitapanii kaimana'o aimakaan, na'iki unyukunuu kowaadan an u'ati aonaa oia'o mani wuru'u usha'apataniaz, konaukia'o pidan uruu. ²³ Mazan pidan zauda-kidan an aonaa ukaimanan unika-ka'o wuru'u wanyukunui, mazan upu'u zii unikanuz, oia'o Tominkaru ati wuru'u na'apa'oraz, unikan idi wanyukunui aona'oraz uzauda-kidan ukaimanan. Usha'apanum kau'an, oia'o wuru'u pidan sha'apatanz aimakaan aona'oraz uaitapan kaimanaiman, kaimana'o oo oia'o wuru'u pasha'apataniaz.

15

Marii washa'apatan aimakaan ba'orainao konaukii-kinaa nii

¹ Waunao, ma'ozaka'oraz wamishidapan, marii wama'ozakadan wunao nyukunuu'u aona'oraz zii imishidapan ma'ozakan. Aonaa wadi'itapa'ana'a washa'apatan aimakaan soo waunao konaukii-kinaa nii karikaonan. ² Mazan mishi'oraiman, marii washa'apatan aimakaan wairibannao konaukii-kinaa nii, wama'ozakada kizi imishidapan. ³ Usha'apanum kau'an, Jesus Christ sha'apatan aimakaan aonaa paugaru konaukii-kinaa ni'o mani. Mazan usaadinpan kawan Tominkaru

Paradan ida'a: “Pidannao dakoopan dono pugaru, õgaru Tominkaru baiaapa ãparadan kida.”* ⁴ Ipai kotua'o saada-kariwai kida Tominkaru paradan, usaada-kaowatominapa-kinaa ni'o. Na'iki kaminka'uta'o nii waunao, aonaa kizi wadopiidinan kasha'ora'o sha'apan dono wa'ati. Na'iki ma'ozakada'o nii wanyukunuu, aonaa kizi wakashadinan wazaudapan Tominkaru kowaadaniaz pataan nii wa'ati.

⁵ Õtóriinpan Tominkaru ati, kaminka'uta'oraz waunao wadopiidinan ai, na'iki ma'ozakada'oraz wanyukunuu. Marii kizi ukaminka'utan udi'itinpan patumaaka umin-mishidannao tuma, utamakapan ida'an Christ Jesus mashaapan kaduz. ⁶ Baokopa kizi unao, bauda'apa'o pidan kawan ukonaukii-kidan Tominkaru, waNaobanaa Jesus Christ Daruz.

⁷ Ukau'an, konaukii udapaapa umin-mishidannao, na'apa Jesus Christ dapaapan kawan konaukii unao, pidannao konaukii-kida kizi Tominkaru. ⁸ Õkowaada sha'atii u'ati, Jesus Christ kaawan Jewnao minka'u ni'o, kainaabata'o nii Tominkaru mishian paparadan, ãdokoza-daunnao ati'oraz ukowaadan pasha'apatan nii. ⁹ Na'iki turuu kizi kapam Gentilenao konaukii-kidan Tominkaru, ukamunan-kidan idi ãdyaun. Na'apa usaadinpan kawan kotua'o Tominkaru Paradan ida'a:

“Uruu idi, õkonaukii-kidan nii pugaru,

Gentilenao tuma;

õkonaukii-kidan nii pugaru,

õkunuiian ida'an kunui.”†

¹⁰ Na'iki kaina'a koshan saadinpa'o kaikapa'a:

“Unao, Gentilenao,

ukonaukii baokopa Tominkaru pidanannao tuma.”‡

* 15:3 Psalm 69:9 † 15:9 2 Samuel 22:50; Psalm 18:49 ‡ 15:10
Deuteronomy 32:43

¹¹ Na'iki kaina'a koshan saadinpa'o kaikapa'a:
 “Ukonaukii-kida Naobanai, ipai unao Gentilenao,
 ipai unao pidannao ukonaukii-kida uruu.”§

¹² Kaina'a Prophet Isaiah saadanii kapam kaikapa'a:
 “Kaawa'o nii Jesse* takaan-daun diina'iti'i,
 na'iki uru'o ni'i naa kazowautapa Gentilenao.
 Uruu ida'ana'o nii Gentilenao zaudapan Tominkaru sha'a-
 patan
 wuru'u ukowaadauzoniaz pasha'apatan nii.”†

¹³ Ötoriinpan Tominkaru ati, toma'oraz wanyukunuu
 kazaudapanu'o nii, marii kizi utaan unao ati kaimanaiman
 konaukii-karu na'iki kaimanaaka-karu, umishidan ida'an
 uruu. Uzaudapatinan ma'ozakadin kizi, Kaimana'o
 Doronaa ma'ozakan ida'an.

*Kanom ni'o Paul saadan
 di'oraz kaarita'a*

¹⁴ Ömin-mishidannao, tuukii ömishidan usha'apaapan
 kaiman aimaakan u'atiaaka. Kaimanaiman uaitapan
 Tominkaru aipaniaz uaitapan, na'iki uaitapa utominapa-
 kidaakan udau'u. ¹⁵ Mazan di'ora'a ökaaritan ida'a,
 ma'ozaka öparadan pabi'i kida aimaakan dau'an,
 önyukunuu-kidan u'ati utominapa-kida-kinao. Ösaadan
 na'apa, Tominkaru kamunanun idi ö'ati. ¹⁶ Uzaamatan
 ögaru kaudina'o nii Christ Jesus ati, kowaadapa'o nii
 Tominkaru di'iki'o Kaimana'o Kuwai Gentilenao ati,
 faadaa kaudinan kawan. Ötaa kizi idyaun kaduunu'o
 aimaakan kawan, ukonaukii-kidan ni'oraz, Kaimana'o
 Doronaa saabaan ida'an idyaun. ¹⁷ Ukau'an öatadapa
 wuru'u kaudin-kizai Tominkaru ati'oraz ösha'apaapan,
 özaamatinpan ida'ana'oraz Christ Jesus ida'ati.
¹⁸ Öparadan nii soo Christ sha'apatanii dau'u ögaru ida'an,

§ 15:11 Psalm 117:1 * 15:12 Jesse: uruu King David daru. † 15:12
 Isaiah 11:10

Gentilenao izo'ati-kinaa ni'oraz Tominkaru, òkowaadani na'iki òsha'apatani kida ida'ana'oraz. ¹⁹ Kaimana'o Doronaa ma'ozakan ida'an, iriba òsha'apatana umanawun kida'o aimaakan. Ukau'an, Jerusalem iki'o atii Illyricum iti, ipai òmorotinan donoi kida. Aizii ipai'i naa òkowaadan na'ii'aka Christ daua'o Kaimana'o Kuwai.

²⁰ Tuukia'o òkakuwaapa'azon donoi kawana'ati, aona'oraz zii kanom kowaadauzon na'ii Christ daua'o Kaimana'o Kuwai, uruu aonaa kizi òkaudinana ba'oran pidan sakadani kaudin-kizai ida'a. ²¹ Na'apa usaadinpan kawan Tominkaru Paradaan ida'a:

“Wunaou'u, aona'oraz kakuwaapauzo-karu ì'ati udau'an, ìaitapan nii uruu.

Na'iki wunaou'u, aona'oraz ìabatauzon udaua'o kuwai, ìaitapan nii uruu.”[‡]

Paul morowauta'azon Rome iainao mishidainao di'iti

²² Kotua'iki'i naa òdakotautan òmorowautan unao di'iti, mazan aonaa òturuudinana. ²³ Mazan aizii, òipaia'a naa òkaudin-kizi ipai wiizai kawana'ati da'ana'a. Uko-tua'ikin idi'i naa òdakotautan òmorowautan unao di'iti, ²⁴ na'ana'o nii òaipan òmorowautapa'akan òmakopan dono Spain iti. Òkonaukii-tina'akan dauna'an utuma, òdobatan ni'i naa, na'iki òaipan nii pa'i ukaminka'utan ògaru, òkaawa kizi Spain iti.

²⁵ Mazan kiwiin òmakon nii zii Jerusalem iti òwanaka'anana taa-kariwai aimaakan kida na'iainao mishidainao ati. ²⁶ Macedonia na'iki Achaia Baara ii aka'o mishidainao, tuukii ìka'idiwata'azon Tominkaru pidanannao, dadara'oraz ìbaiatan mashaapa-karu Jerusalem ii. ²⁷ Panyukunuu aipan ati'o wuru'u ìkaminka'uta'azoonuz ìdyaun. Mazan mishi ìsha'apatana ni'o wuru'u na'apa'oraz, ìmawinipinaatapanii kawanu'o Jerusalem ia'o mishidainao. Usha'apanum kau'an, ìnao

[‡] 15:21 Isaiah 52:15

Jewnao di'iki'o Gentilenao ka'idiwainan kaimana'o idi, Jewnao kowaadan ida'an i'ati Kaimana'o Kuwai Jesus dau'oraz. Ukau'an, na'apa'o kapam Gentilenao ka'idiwatanuz Jewnao kaimana'o idi, pataan ida'an pasha'apauz i'ati. ²⁸ Aizii o'taankan dauna'an i'ati dyuuda-kariwai i'ati, o'makon ni'i naa Spain iti. Na'ana'o ni'i naa o'morowautaana'akan Rome an unao ida'an. ²⁹ Na'iki o'aitapa, o'kaawan dono unao di'iti, o'kaawa-kidan nii kaimana'o aimaakan Christ di'iki'o, ma'ozakada'o nii wamishidapan.

³⁰ Aizii o'min-mishidannao, wazaamatinpan idi waNaobanaa Jesus Christ ida'ati, na'iki wamarainpaakan idi Kaimana'o Doronaa ida'an, o'pishaan tuukii utoriinpan o'tuma Tominkaru ati, o'garu dau'an. ³¹ Upishaa Tominkaru, marii kizi ukazannaatan o'garu mamishidakainao ai, Judea Baara ii akainaouz. Na'iki upishaa uruu, Jerusalem iainao mishidainao konaukii-kida kizi aimaakan o'na'akaniaz i'idi'iti. ³² Utoriinapa na'apa, konaukii kizi o'kaawan unao di'iti, Tominkaru aipan an una'apan, wama'ozakadaaka kizi o'na'ia'akan dono unao tuma.

³³ O'toriinpan Tominkaru ati, una'a kizi ipai unao tuma, uruu taa'oraz wanyukunuu kaiman-kinaa. Amen.

16

Paulnao dyuudan paparadan mishidainao ati

¹ O'kia'azon unao ati wadadakoo Phoebe dau'an, kaimana'o pidan oroo, kaminka'uupa'o mishidainao Cenchreae ii. ² Okaawan dono unao di'iti, konaukii udapaapa oroo, na'apa mishidainao aiapa-ka'o kawan i'naubaan pamin-mishidan, usha'apanum kau'an mishida'o Jesus wuru'u orooz. Oaipan an ukaminka'utan paugaru kanom dau'an karikaonan, ukaminka'uta pa'i

oroo. Usha'apanum kau'an, iriba'lo okaminka'utauzon pidannao, õgaru okaminka'utauzonii kapam.

³ Õparadan pa'i Priscilla na'iki odaiaru Aquila ati, õmin-kaudinannaouz Christ Jesus ati. ⁴ Ñnao kazannaatauzonii õgaru, ïaitapan pu'u kichana'iki-kia'lo wuru'u pasha'apataniaz. Uruu idi kaiman õnyukunuu ï'ati, na'iki ipai mishidainao Gentilenao kaiman ï'ati kapam ïkazannaatan õgaru. ⁵ Õparadan pa'i kapam mishidainao ati, ïdapu ia'oraz ïbaokopainpauzon.

Õparadan pa'i Epenetus ati, õmarainpaniaz. Uruu kiwiini'o umishidan Jesus Christ Asia Baara ii.

⁶ Õparadan pa'i Mary ati, dadara'oraz okaudinan okaminka'uupan unao. ⁷ Õparadan pa'i Adronicus na'iki Junia ati, õmin-Jewwnnaouz, õgaru tuma'oraz ïtarauzo-kao. Ñnao kowaadapa'lo Kaimana'lo Kuwai, na'iki kaimanaimana'lo mishidainao aitapan ïdyaun. Ñnao kiwiini'o ïmishidan Jesus Christ õgaru ai. ⁸ Õparadan pa'i Ampliatus ati, õmarainpaniaz uzaamatinpan idi waNaobanaa Jesus Christ ida'ati. ⁹ Õparadan pa'i Urbanus ati, wamin-kaudinanz Jesus Christ ati.

Õparadan pa'i kapam Stachys ati, õmarainpaniaz kapam.

¹⁰ Õparadan pa'i Apelles ati, tiwaa-kariwaiz na'iki tukapa-kida'oraz mishi'lo pamarainpan Christ. Õparadan pa'i mishidainao ati mashaapainnaouz Aristobulus dapu ii.

¹¹ Õparadan pa'i Herodian ati, uruu Jew õgaru kawan.

Õparadan pa'i mishidainao ati, mashaapainnaouz Narcissus dapu ii. ¹² Õparadan pa'i Tryphena na'iki Tryphosa ati. Ñnao zunnao dadara'lo ïkaudinan waNaobanaa Jesus ati. Õparadan pa'i Persis ati, õmarainpaniaz, na'iki dadara'oraz okaudinan waNaobanaa ati. ¹³ Õparadan pa'i Rufus ati, kaimana'oraz

manawun ukaudinan waNaobanaa Jesus ati. Na'iki õparadan pa'i kapam udaro ati, taapa'oraz da'i õgaru paudani kawan.

¹⁴ Õparadan pa'i Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas na'iki Hermas ati, na'iki ipai ïtumainauz mishidainao ati.

¹⁵ Õparadan pa'i Philologus, Julia, Nereus na'iki udadakoo ati, na'iki Olympas ati. Na'iki ipai ba'orainao ïtumainauz mishidainao ati.

¹⁶ Konaukii unaubaa umin-mishidannao ubaokopatinan dono.* Ipai da'ainao mishidainao Jesus Christ, ïdyu-udan paparadan unao ati.

¹⁷ Õpishaan tuukii unao õmin-mishidannao: uzau dinpa'a naa wunao aia'a, buutaaka-kida'oraz pidannao, na'iki to'orataaka-kida'oraz ïdyaun pa'atiaaka, na'iki pozawaabi'ita-kida'oraz ïmishidapan Christ. Na'iki pana'iti'oraz ïkuwaa unao tominapa-kida-ka'o ai. Mana'a unyukunuupa'ana'a ïdyaun! ¹⁸ Pidannao na'apa'oraz ïsha'apatan aimaakan, aonaa waNaobanaa Jesus Christ ati'o mani ïkaudinan wuru'u, mazan soo panyukunuu aipan kawana'ati'o karikaonan. Konaunam ïtoman pakuwaa na'iki ïkonaukii-kida nii kawanu'o pidan, na'apa'o ida'an ïmariidan pidan. Aona'oraz uzau dinan na'apa'o mariidin-karu ai!

¹⁹ Ipai'i naa pidannao abatan unao izo'atipan dau'u Kaimana'o Kuwai, ukau'an tuukii õkonaukian unao dau'an. Mazan una'apan pu'u, õaipan uaitapan kaimanaiman kanom kaimana'o usha'apata-ka'o, na'iki aonaa kizi uturukadinan oia'o aimaakan dau'ati.

²⁰ Tominkaru, taa'oraz wanyukunuu kaiman-kinaa wamin-mishidannao tuma, kadimana'o ni'i naa

* **16:16** Paul dono'o mishidainao baokopatinan dono, ïtukapa-kidan panaubaan oo pakonaukii-kidan pamin-mishidannao pakissitan ida'an ïdyaun pakaozoo ati, oo pataawu ati, oo panaadon paka'u ati.

umainaabatan Satan, aonaa kizi powa'a udikintan unao. Õtoriiinpan Tominkaru ati, marii kizi pakawan waNaobanaa Jesus Christ kamunanun manawun unao ati.

²¹ Timothy, õmin-kaudinan Jesus Christ ati, udyuudan paparadan unao ati. Lucius, Jason, na'iki Sosipater, ñao Jewnaouz õgaru kawan, ïdyuudan kapam paparadan unao ati.

²² Aizii õgaru Tertius, kaminka'uta'oraz Paul saadan di'ora'a kaarita'a. Õdyuudan kapam õparadan unao ati, õmin-mishidannaouz Jesus Christ.

²³ Gaius, uruu dapu ia'o õgaru Paul mashaapan, na'iki uruu dapu ia'o mishidainao choochiipauzon, uruu dyuudan kapam paparadan unao ati. Erastus, awunuutapa'oraz wiizai puraatan da'a'a, udyuudan kapam paparadan unao ati. Wa'inawuzu Quartus, udyuudan kapam paparadan unao ati. ²⁴ [Õtoriiinpan Tominkaru ati, marii kizi pakawan waNaobanaa Jesus Christ kamunanun tuukii unao ati. Amen.]†

Paul katokontan pakaaritan

²⁵ Marii wakonaukii-kidan Tominkaru! Uruu turu-a'o uma'ozakadan wamishidapan õkowaadanii Kaimana'o Kuwai ida'an, Jesus Christ daua'oraz. Kotu'u, kotu'u, amazada tominan di'iki'o, dizinapa Tominkaru taapan wuru'u Kaimana'oraz Kuwai. ²⁶ Mazan aizii, Tominkaru prophetinnao saadauzonii kida Tominkaru paradan ida'an uaida-kida kaawa'a naa, Tominkaru karikaonanuo ukakupan dyuudan kawana'ati. Ipai kizi pidannao, ipai amazada kawana'ati ñmishidan na'iki ñizo'atin Christ.

† 16:24 Kiwiini'o saada-kariwai ida'a, aonaa di'oraz saadinpanu'u.

²⁷ Uruu bauta'apa Tominkaru, na'iki uruu paba'orantin aitapa'o ipai aimaakan. Marii kizi ipai waunao, karikaonan wakonaukii-kidan uruu, Jesus Christ kaminka'utan ida'an waunao. Amen.

Kaimana'o Tominkaru Paradan New Testament in Wapishana (GY:wap:Wapishana)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wapishana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Wapishana

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
